

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Působení principů nejvyšších výhod a národního zacházení
Effect of Most Favoured Nation and National Treatment principles

Student:

Jan Baranek

Vedoucí diplomové práce:

prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: **Mgr. Jan Baranek**

Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **6208T011 Ekonomika a právo v podnikání**

Téma: **Působení principů nejvyšších výhod a národního zacházení**
Effect of Most Favoured Nation and National Treatment Principles

Jazyk vypracování: **čeština**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Světová regulace mezinárodního obchodu se zbožím
  3. GATT 1994 a vymezení principů
  4. Výjimky z principů a jejich demonstrace na judikatuře
  6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vyd. Brno: Doplněk, 2009. 462 s. ISBN 978-80-7239-231-5.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 552 s. ISBN 978-80-7357-562-5.
- ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 537 s. ISBN 978-80-7179-069-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

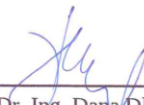
Vedoucí diplomové práce: **prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci na téma: Působení principů nejvyšších výhod a národního zacházení vypracoval samostatně.“

V Ostravě, dne 20. 4. 2016

.....
Jan Baranek

Obsah

1	Úvod	6
2	Světová regulace mezinárodního obchodu se zbožím (ekonomické doktríny, vývoj WTO)	8
2.1	Teorie obchodní politiky	8
2.2	WTO.....	11
2.2.1	Historie	11
2.2.2	Současnost	13
2.2.3	WTO a Evropská unie	15
2.3	Pravidla mezinárodního obchodu WTO	17
2.3.1	Obchod se zbožím	17
2.3.2	Obchod se službami.....	18
2.3.3	Práva k duševnímu vlastnictví.....	18
2.3.4	Řešení obchodních sporů.....	19
2.3.5	Prověrka obchodních politik.....	21
3	GATT 1994 a vymezení základních principů.....	22
3.1	Základní principy a postavení	22
3.1.1	Princip liberalizace obchodu	22
3.1.2	Princip konsolidace cel.....	23
3.1.3	Princip multilateralizace	23
3.1.4	Princip předvídatelnosti.....	23
3.1.5	Princip stability.....	23
3.1.6	Princip transparentnosti	24
3.1.7	Rozvojový princip	24
3.2	Princip nediskriminace - princip nejvyšších výhod.....	24
3.2.1	GATT	26
3.2.2	GATS.....	28
3.2.3	TRIPS	28
3.3	Princip nediskriminace - doložka národního zacházení	29
3.3.1	GATT	29
3.3.2	GATS.....	30
3.3.3	TRIPS	30
4	Výjimky z principů a jejich demonstrace na judikatuře	31
4.1	Výjimky, které jsou v souladu s judikaturou WTO.....	31
4.1.1	Regionální obchodní dohody.....	31
4.1.2	Paragraf 301 amerického obchodního zákona.....	34
4.1.3	Obchod s produkty z tulení kůže	35
4.1.4	Všeobecný systém celních preferencí EU	36

4.1.5	Ochrana bezpečnosti, zdraví, pořádku a veřejné morálky	38
4.1.6	Helms-Burtonův zákon a D'Amato-Kennedyho zákon	39
4.2	Výjimky, které nejsou v souladu s judikaturou WTO	40
4.2.1	Stanovení preferencí pro import z bývalých evropských kolonií	40
4.2.2	Cla na vývoz ropných výrobků	42
4.2.3	Beef hormones	42
4.2.4	Biotech – geneticky modifikované potraviny	43
4.2.5	Airbus vs. Boeing	43
4.2.6	Způsob výpočtu antidumpingových cel	44
4.2.7	Antidumpingový zákon USA z roku 1916	45
4.2.8	Byrdův dodatek zákona	46
4.2.9	Ocelová válka	46
4.2.10	Dovoz vína a lihovin	47
4.2.11	Zdaňování tvrdého alkoholu	47
4.3	Shrnutí	48
5	Závěr	50
	Seznam použité literatury	53
	Seznam zkratk	57

1 Úvod

Dva historicky největší válečné konflikty jasně poukázaly na to, že trvalé spolupráce mezi státy nelze docílit silou, nýbrž prostřednictvím obchodní výměny, neboť kde roste obchodní výměna, dochází ke sbližování kultur a státy, které dosáhnou takového sblížení, mají tendence případné rozpory řešit mírovou cestou. Oblastí, která byla zvolena k prošlapání mírové cesty spolupráce mezi národy, se v období po druhé světové válce stala mezinárodního práva a pohybu zboží a peněz. Po těchto konfliktech si vlády jednotlivých zemí uvědomily, že přehnaný protekcionismus a politika směřovaná k jednostranné obraně vnitřního trhu před zahraniční konkurencí, může vést k omezení rozvoje a v krajním případě dokonce k ozbrojenému konfliktu. Z toho důvodu byla téměř ihned po ukončení války zahájena jednání směřující k založení nové organizace, která by se zaměřovala na odstranění překážek pro pohyb zboží. V poválečném světě plánovaná Mezinárodní obchodní organizace se stala středem pozornosti politiky směřované k větší světové integraci. Na rozdíl od jiných institucí (např. Mezinárodní měnového fondu) však nedošlo ke vzniku dané organizace ihned, prozatímním řešením bylo založení Všeobecné dohody o clech a obchodu.

Téměř po 50 letech, dne 15. dubna 1994 došlo k podepsání jednoho z nejdůležitějších dokumentů na poli mezinárodního obchodu v novodobé historii - dohodě o zřízení Světové obchodní organizace, která byla podepsána v Alžírském Marakéši. Ve stejnou dobu byla dokončena jednání týkající se otázek spojených s fungováním Světové obchodní organizace (WTO). Tak vznikla mezinárodní organizace spojující více než sto padesát zemí světa. Hlavním cílem WTO bylo odstranění bariér při mezinárodním pohybu zboží a služeb. Výsledkem měla být prosperita všech členských zemí dané nadnárodní organizace představovaná zvýšením životní úrovně, snížením nezaměstnanosti, větší transparentnost legislativy apod. Není překvapením, že organizace, která sdružuje tolik členů, musela mít zabudované mechanismy řešení obchodních sporů, jedním z důvodů byl předpokládaný rostoucí počet členů organizace a nárůst objemu obchodování. Řešení sporů v rámci WTO bylo proto nastaveno tak, aby bylo efektivní a všeobecně uznatelné.

Daná práce bude věnována tématu, které je pro současné mezinárodně obchodní vztahy klíčové, a to působení principů nejvyšších výhod a národního zacházení, které společně tvoří jeden ze základních pilířů volného obchodu - princip nediskriminace. Vzhledem ke skutečnosti, že činnost WTO se týká jak mezinárodního práva, tak obchodní politiky a nástrojů na snížení a odstranění překážek pro volný pohyb zboží, bude v tomto kontextu zkoumána jak právní, tak i ekonomická podstata integrace. Oblast zakládání a liberalizace pravidel je součástí

mezinárodně obchodního práva, kde jednoznačně nejdůležitější roli hraje Světová obchodní organizace. Tato organizace vznikla v roce 1995 a jednalo se v podstatě o nástupnickou organizaci GATT, tedy Všeobecné dohody o clech a obchodu.

Aktuální vývoj na mezinárodní scéně ukazuje, že WTO bude s největší pravděpodobností muset v nadcházejících letech čelit výrazným výzvám. Důvodem je především skutečnost, že jedním z výstavbových principů organizace je pomoc rozvojovým zemím, kdy rozvinuté země v tomto směru činí celou řadu ústupků ve své vnější politice, přestože dynamická transformace světové mocenské struktury způsobuje přesun ekonomických a finančních center právě do těchto rozvojových zemí. Je zřejmé, že světové hospodářsko-politické rozložení sil ve světě se dynamicky vyvíjí, a to ve směru posílení zejména států jihovýchodní Asie. Tento růst je logicky doprovázen většími nároky na posílení jejich vlivu ve WTO, dochází tak k časté konfrontaci mezi starými a novými hegemony, což je důvod, proč jednání často končí bezvýsledně.

Středem pozornosti práce bude pojednání a analýza principů nejvyšších výhod a národního zacházení, jedná se o dva principy, které kladou důraz na dvě zcela odlišné oblasti - jedna se vztahuje navenek státu, zatímco druhá má vnitrostátní dopad. Hlavním cílem práce je konfrontovat teoretický rámec obou principů s reálnou praxí a za pomoci příslušné judikatury nastínit případné nejasnosti či nedostatky. Jedná se o jedno z klíčových témat dnešní doby, neboť je zřejmé, že vyspělé státy dosáhly limitů svého růstu a i přes experimentální zásahy vlád či centrálních bank se jednoduše nedaří zvyšovat spotřebu domácího obyvatelstva. V důsledku toho se začínají ozývat hlasy volající po větší uzavřenosti ekonomik vůči importu a vyhlášení protekcionářských opatření, za účelem ochrany nebo resp. spíše záchrany domácích výrobců.

Z hlediska struktury bude práce rozdělena do tří kapitol. V první kapitole se pozornost zaměří na světovou regulaci mezinárodního obchodu se zbožím. Zde budou podrobně rozebrány především ekonomické doktríny a vývoj WTO. Ve druhé kapitole se již bude analyzovat doložka nejvyšších výhod a národního zacházení, kde budou zohledněny i ostatní principy, jelikož mezinárodní právo je nutné zkoumat v souvislostech. Poslední kapitola bude mít aplikační význam, a zaměří se na konkrétní příklady aplikace výjimek v praxi a jejich zohlednění v judikatuře.

2 Světová regulace mezinárodního obchodu se zbožím (ekonomické doktríny, vývoj WTO)

První část diplomové práce je zaměřena na vytvoření všeobecného teoretického základu sloužícího pro další samostatný výzkum daného oboru. Zde se pozornost zaměří na teorii obchodní politiky, organizaci WTO a její pravidla mezinárodního obchodu. Účelem této části práce je poskytnout definice pojmů jako liberalismus, či obchodní politika, se kterými se bude pracovat v dalších kapitolách.

2.1 Teorie obchodní politiky

Činnost WTO není možné důkladně prozkoumat bez analýzy obchodní politiky. Ta je definována jako prostředek regulování vnějších ekonomických vztahů, jako prostředek pro vytváření vnitřního ekonomického prostředí a patří mezi výsostná práva každého suverénního státu upravovat poměry na svém území.¹

Zobecněně ji lze nazvat jako souhrn záměrů, strategií, zásad, opatření, nástrojů, smluv a institucí, vytvářených a koncipovaných na úrovni vlády a směřujících k domácím i zahraničním podnikatelským subjektům.²

Z uvedeného vyplývá, že obchodní politika může být uplatňována ve dvou rovinách. Zaprvé jako tzv. vnitřní, tj. státem na svém území a pro účely dosažení z jeho pohledu optimální situace. Zadruhé jako tzv. vnější, tedy jako politika uplatňovaná navenek v podobě různých podpor exportérům a domácím podnikatelským subjektům. Pokud by došlo k určitému zjednodušení pohledu ekonomických teorií na obchodní politiku, bylo by možné dojít k závěru, že v současné právní úpravě existují základní dva principiálně odlišné směry, a to protekcionismus a liberalismus. Oba tyto směry je možné v čisté podobě posuzovat pouze v teoretické rovině, neboť se v praxi vyskytují pouze ve více, či méně smíšené podobě. Lze konstatovat, že obchodní politika v dnešní době představuje snahu vlád najít optimální rovnováhu a kompromis mezi ekonomikou zcela otevřenou a ekonomikou naopak zcela uzavřenou. Samotná míra poměru mezi oběma směry je závislá na celé řadě okolností, jako například velikost domácího

---

¹ MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4780-4.

² FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

trhu, vázanost podepsanými dohodami, vztah vůči zahraničním a domácím podnikatelským subjektům, geografická poloha, historické předpoklady apod.³

Liberální přístup v mezinárodním právu je vnímán jako snaha odstranit překážky v mezinárodním pohybu zboží, a to jak tarifního, tak i netarifního charakteru. Tento přístup je založen na úplném otevření všech sektorů domácího hospodářství pro zahraniční konkurenci a odstranění veškeré přímé i nepřímé podpory domácích výrobců. Tento přístup má jak pozitivní, tak negativní stránky. Mezi jednoznačné přínosy tohoto přístupu patří rozšíření sortimentu výrobků pro domácí spotřebitele, posílení konkurence na domácím trhu, což nutí domácí výrobce k větší specializaci v rámci mezinárodní dělby práce a efektivnějšímu využívání komparativních výhod v ekonomice. Kritizován je liberalismus proto, že v případě úplného otevření ekonomiky je nutné počítat s její podstatně vyšší zranitelností vůči vnějším dovozům. V případě sektorů ekonomiky, které nejsou v globálním měřítku konkurenceschopné tak dochází k růstu nezaměstnanosti a nutnosti vynakládat množství prostředků k zachování sociální stability.⁴

Protekcionismus je chápán jako přístup obchodní politiky chránící domácí ekonomiku před vnějšími vlivy, resp. jako obchodní politika filtrující negativní vnější vlivy. Za největší přínos protekcionismu je považována skutečnost, že ekonomika se stává zcela necitlivá na vnější projevy nerovnováhy, je udržována zaměstnanost a kontrolován růst cenové hladiny. Cenou za tuto stabilitu však je to, že dochází k zachování stereotypů v domácí výrobě, je znemožněn průnik zahraničních technologií na domácí trh a úroveň technologického pokroku proto stagnuje, to časem vede ke ztrátě schopnosti domácích podniků umísťovat své výrobky na zahraniční trhy a v případě nízké absorpční schopnosti domácího trhu k následnému propouštění, či likvidaci podniku. Protekcionismus může dokonce vyústit v autarkii, tedy k celkovému uzavření domácí ekonomiky. V takovém případě dochází k potlačení komparativních výhod země plynoucích ze specializace a zakonzervování technologické úrovně, což zpravidla následně vede k postupnému snižování příjmu státního rozpočtu, omezování veřejných výdajů a propadu životní úrovně obyvatel.⁵

---

³ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4694-4.

⁴ TAMTÉŽ

⁵ KUBIŠTA, Václav. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Vyd. 1. Praha: HZ, 1999. ISBN 80-86009-29-7.

Při hledání optimálního poměru obou směrů v obchodní politice také nelze opomenout skutečnost, že ekonomický sektor je pouze jedním z nástrojů mezinárodních vztahů a v případě jejich vyhocení může být u liberálně ekonomických států zneužita jejich hospodářská závislost na globálním obchodním systému třeba tím, že dojde k znemožnění přístupu daného státu k strategicky důležitým produktům (např. suroviny, potraviny apod.). V takovém případě se pak u daného státu mohou velmi rychle objevit potíže se zabezpečením základních potřeb obyvatelstva a může se tak snadno ocitnout na pokraji sociálních nepokojů.

Obchodní politika a výběr jejího směru je důležitá zejména pro menší státy, jejichž vnitřní trh není dostatečně velký a jsou tak odkázány na zahraniční obchod. Pokud jde o nástroje obchodní politiky, je možné je rozdělit na autonomní a smluvní.

Smluvní prostředky vycházejí z mezinárodních smluv, které zavazují strany k dodržování stanovených podmínek. Samotná podoba smluv se může týkat celních dohod, platebních dohod, dohod o ochraně průmyslového vlastnictví či jiných oblastí. Smlouvy mohou být podepsány dvěma stranami, v takovém případě se mluví o bilaterálních (dvoustranných) dohodách anebo více stranami, kdy se jedná se o tzv. multilaterální (mnohostranné) dohody. Vzhledem k propojení trhů a stále rostoucí globalizaci se rámec pravidel světového obchodu utváří uvnitř organizovaného mezinárodního společenství států, tedy spíše na základě dohod majících multilaterální charakter. S rostoucím počtem smluvních stran tak na základě konfrontace zájmů jednotlivých států vznikají všeobecné normy, které jsou pro ně závazné. Vyjednávací pozice a váha postoje členských států je pak logicky odvozena od jejich významu na mezinárodní scéně.⁶

Autonomní prostředky naopak nemají oporu v mezistátních dohodách a vycházejí z rozhodnutí daného státu. Hlavní rozdíl oproti smluvním prostředkům je tedy v tom, že jsou uplatňovány jednostranně, logicky je ale nutné počítat s tím, že případné použití autonomního prostředku se nesetká s pochopením u strany, vůči které je směřován a pravděpodobně po něm bude následovat určitá odvěta v odpovídajícím rozsahu. Autonomní prostředky jsou různá opatření vlád vydávaná s cílem upravit nebo ovlivnit dovoz nebo vývoz zboží a dělí se na tarifní a netarifní. Tarifní opatření neboli cla, se uplatňují v případě překročení přes hranice státu. Těchto opatření existuje celá řada a lze je členit podle účelu, podle druhu zboží, způsobů vybírání apod. Vzhledem k všeobecné liberalizaci světového obchodu se však daná opatření postupně stávají minulostí. Podstatně větší význam mají v současné době opatření netarifní. Nejčastěji se jedná o tzv. šedé oblasti (grey area) GATT, kdy daná opatření sice neodpovídají principům

---

⁶ DVOŘÁK, P. *Základy mezinárodní obchodní politiky*. Praha: VŠE, 1999. ISBN 80-7079-658-80.

liberalizace, avšak z určitých důvodů jsou trpěna. Nejčastěji se jedná o opatření mající jednostranný charakter, avšak existují precedenty i mezinárodní spolupráce jako je tomu v případě sankcí EU vůči Ruské Federaci.⁷

V textu je tedy pojednáno o právním rámci, který upravuje oblast mezinárodního obchodu a který lze chápat jako mezinárodní obchodní transakce realizované jednotlivými obchodníky podnikajícími na území různých států. Toto právní odvětví upravuje oblasti jako mezinárodní obchodní systém, mezinárodní finanční a měnové právo, mezinárodní právo rozvoje a právo mezinárodních investic.⁸

2.2 WTO

Světová obchodní organizace WTO jednoznačně patří mezi instituce, které se výrazně podílí na tvorbě mezinárodního práva. V této kapitole bude zkoumána historie dané organizace a její současnost.

2.2.1 Historie

Všeobecná dohoda o clech a obchodu GATT vznikla s dalšími projekty týkajícími se světového uspořádání po druhé světové válce. Aktivní politiku ve vytvoření společné světové organizace hrály USA spolu se svým spojencem Velkou Británií. Jak uvádí Šturma:

*„vlády Spojených států a Velké Británie poprvé vyhlásily svůj úmysl vytvořit systém, jež by všem státům, vítězným a poraženým, velkým a malým, umožnil za stejných podmínek přístup ke světovému obchodu se surovinami, nezbytnými k jejich ekonomickému rozkvětu“.*⁹

---

⁷ FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5.

⁹ ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právo. ISBN 978-80-7179-069-3. Str. 158-159.

Druhá polovina dvacátého století se odehrála ve znamení větší otevřenosti trhů a stále rostoucí liberalizací mezinárodního obchodu. Právě tento vývoj dal smysl založení GATT, jakožto dohody, jejímž cílem bylo snižování tarifů týkajících se mezinárodního obchodu se zbožím. Historicky proběhla jednání v roce 1947 v Ženevě, v roce 1949 v Annecy, v roce 1951 v Torquay, v roce 1956 opět v Ženevě, v letech 1960-62 se konalo Dillonské kolo, v letech 1964-67 Kennedyho kolo, v letech 1973-79 Tokijské kolo a od roku 1986 do roku 1994 jednání v Uruguayi, zakončeném tzv. Marrakéšskou deklarací, na základě které WTO vzniklo.¹⁰

Prvních pět kol jednání se soustředilo zejména na cla. Např. v Annecy došlo k rozšíření obsahu vyjednávání na vnitřní omezení, která se týkala dováženého zboží a otázky monopolu. Jednání v anglické Torquay pak přispělo ke snížení celního zatížení mezinárodního obchodu, a to o 30 %. 60. léta se nesla ve znamení větší integrace v Evropě, což se na GATT nemohlo neodrazit. Bylo svoláno tzv. Dillonovo kolo, které mimo jiné přineslo i snížení celních sazeb. Počínaje Kennedyho kolem pak začalo období, kdy se mnohostranná jednání začala zabývat možností rozšíření a vylepšení systému. 70. léta byla milníkem v odstraňování netarifních překážek, jejichž odstranění bylo hlavním předmětem jednání v Tokijském kole. Uvádí se, že celková hodnota obchodu, dotčeného Tokijským kolem jednání o snížení a zmrazení cel, dosáhla 300 miliard USD.¹¹ Uruguayské kolo konané v 80. letech, bylo ve znamení obchodu se službami, otázkami spojenými s duševním vlastnictvím a zemědělskou produkcí.¹²

Kola jednání lze přehledně zobrazit v následující tabulce:

<i>Kolo</i>	<i>Zahájeno</i>	<i>Doba trvání</i>	<i>Počet států</i>	<i>Hodnota obchodu (mld. USD)</i>
Ženeva	duben 1947	7 měsíců	23	10 (výměna 45.000 celních koncesí)
Annecy	duben 1949	5 měsíců	13	není k dispozici (výměna 5.000 celních koncesí)
Torquay	září 1950	8 měsíců	38	není k dispozici (8.700 celních koncesí, 25% snížení cel oproti roku 1948)
Ženeva	leden 1956	5 měsíců	26	2,5

¹⁰ ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právo. ISBN 978-80-7179-069-3

¹¹ *Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT)*.

¹² ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právo. ISBN 978-80-7179-069-3

Dillon	září 1960	11 měsíců	26	4,9
Kennedy	květen 1964	37 měsíců	62	40
Tokio	září 1973	74 měsíců	102	>300
Uruguay	září 1986	87 měsíců	123	3.700 (vytvoření WTO)

Zdroj: ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALAŠ. Mezinárodní ekonomické právo. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právo. ISBN 978-80-7179-069-3. Str. 177.

I přes velkou snahu odstranit překážky v právní oblasti formou podpisu nových dohod, se nepodařilo obchody zcela liberalizovat. Vznikla řada oblastí, které souvisí s uzavřením prvních dohod GATT, které Rozehnalová definuje jako defekty narození, jedná se o tyto problémy:

- Neexistence základní listiny GATT, která by zakládala novou organizaci s jasně vymezenou organizační a procedurální strukturou.
- GATT měla jen provizorní povahu.
- Umožnění smluvním stranám zachovat si legislativu, která byla platná v době podpisu a která nebyla v konzistenci s obsahem GATT.
- Nejasnosti týkající se řešení sporů.¹³

Všechny tyto nejasnosti bylo nutné vyřešit, lze však konstatovat, že u některých z nich se tak do dnešní doby nepodařilo učinit.

2.2.2 Současnost

Světová obchodní organizace (World Trade Organization) je organizace, která upravuje mezinárodní právo v oblasti mezinárodního obchodu. Smyslem její existence je zajištění realizace platných mezinárodních dohod, sloužit jako jednacím půdou pro otázky týkající se mnohostranných obchodních vztahů, řešení mezinárodních obchodních sporů, přezkum mezinárodní obchodní politiky členských států a spolupráce s Mezinárodním měnovým fondem a Světovou bankou v případě, kdy je to nutné pro rozvoj mezinárodního obchodu. Hlavní odlišností WTO od GATT je skutečnost, že se jedná o instituci, které má ve svém základě

---

¹³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5. Str. 64.

institucionální strukturu, nikoliv formu dohod. WTO má představovat stálou mezinárodní instituci s cílem provádět liberální politiku. WTO má kořeny v GATT, nicméně z právního hlediska lze najít celou řadu odlišností, mezi ně patří:

- GATT byla jen dočasným forem, WTO je mezinárodní organizace.
- GATT měla smluvní strany, kdežto WTO členy.
- Systém mnohostranných dohod GATT od Tokijského kola nebyl závazný.
- GATT se zabývala jen obchodem se zbožím, kdežto WTO pokrývá i služby a nově i právo duševního vlastnictví.¹⁴

V současné době jsou středem pozornosti WTO dohodnuté multilaterální smlouvy, které se týkají mezinárodního obchodu se zbožím anebo službami. Tyto dohody nejsou statickým organismem, naopak jsou předmětem neustálého jednání, při kterém jsou upravovány a doplňovány o dohody nové. Důležitou činností organizace je tzv. mechanismus přezkoumávání obchodní politiky. Jelikož dohody WTO ukládají členským státům povinnost zachovávat transparentnost svých obchodních politik tím, že budou pravidelně informovat o přijatých zákonech a opatřeních. Úkolem orgánů WTO je pak přesvědčit se, že je tato činnost v souladu s převzatými závazky. Pokud se některý z členských států cítí dotčený politikou, kterou provozuje jiná členská země WTO, může se domáhat svých práv u Orgánu pro řešení sporů. Tato činnost je z pohledu fungování WTO klíčová, neboť zajišťuje hladký průběh obchodování. Při rozhodování sporů je nezbytná vysoká úroveň práce kvalifikovaných odborníků, jejichž cílem je získat potřebnou důvěru a uznání u členských zemí, které jsou pro její existenci nezbytné. Rostoucí počet záležitostí, se kterými se členské státy na orgány WTO obracejí, ukazuje, že se tento cíl daří plnit.¹⁵

Hlavním orgánem WTO je Konference ministrů, která se schází jednou za dva roky. Jedná se o nestálý orgán rozhodující o klíčových otázkách spojených s fungováním WTO. Konference ministrů je oprávněna rozhodovat o všech otázkách, týkajících se všech dohod, a to na žádost kteréhokoli člena. Stálým orgánem organizace je Generální rada složená ze zástupců jednotlivých členských zemí organizace. Ta má shodné pravomoci jako Konference ministrů a vykonává většinu jejich funkcí v období mezi jejich zasedáním. Generální rada se podle potřeby schází, aby vykonávala funkci Orgánu pro řešení sporů a Orgánu pro přezkoumávání obchodní

---

¹⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5. Str. 66.

¹⁵ What is WTO? – What we do. *WTO*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_we_do_e.htm>

politiky, při výkonu této působnosti má Generální rada vlastního předsedu a stanoví si vlastní jednací řád. WTO má dále celou řadu jednotlivých pracovních orgánů, které se zabývají otázkami spojenými s určitými oblastmi, těmto orgánům se říká Rady. Rady pracují pod celkovým vedením Generální rady a jsou vytvořeny pro každou z jednotlivých dohod, existuje tedy Rada pro obchod se zbožím, Rada pro obchod službami a Rada pro obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví. Agendou probíhajících mnohostranných obchodních jednání se zabývá Výbor pro obchodní jednání, předsedou je generální ředitel WTO. Dalšími výbory zřizovanými Konferencí ministrů jsou např. Výbor pro obchod a rozvoj, Výbor pro rozpočet finance a správu nebo Výbor pro obchod a životní prostředí. K zajištění fungování výše uvedených orgánů WTO, je zapotřebí zajišťovat celou řadu administrativních a technických činností. Tímto se zabývá sekretariát WTO, v čele s generálním ředitelem WTO. Všechny orgány mají sídlo ve švýcarské Ženevě.¹⁶

Je nutné poznamenat, že WTO není vnímáno kladně všemi zájmovými skupinami. Objevují se kritické hlasy poukazující mj. na fakt, že WTO přispívá zanedbávání a upozadování místních právních norem. Důvodem toho je skutečnost, že hlavním cílem politiky WTO je absolutní liberalizace světové ekonomiky a s ním spojené úplné otevření hranic, což může být pro nedostatečně konkurenceschopné ekonomiky vysoce nevýhodné, jedná se především o tzv. rozvojové země. Kromě uvedeného plynou velké obavy rovněž z nadstátního charakteru organizace a s ním spojenému přechodu pravomocí členských států na WTO, a to především v záležitostech zahraniční obchodní politiky.

Nelze také opomenout skutečnost, že politika především tzv. západních států je velice často ovlivněna, nebo dokonce i určena zájmy nadnárodních korporací, které ne vždy odpovídají ekologickým, sociálním či etickým pravidlům ostatních států. Příkladem může posloužit zákaz prodeje vepřového masa z USA, a to z důvodu použití umělých růstových hormonů, který bude rozebrán v dalších částech práce.

2.2.3 WTO a Evropská unie

Vzhledem k tomu, že tato práce je zpracovávána na veřejné vysoké škole v České republice, je nutné zmínit i vztah WTO a EU. Legislativní základ pro spolupráci EU jako celku s WTO je založen *Dohodou o zřízení WTO*, která se vztahuje k roku 1994.

---

¹⁶ ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013.

Z hlediska právní úpravy vztahů, je zásadní smlouva o založení EU, zde jsou důležité články 26-27, 131-134, 300 a 301. v článku 131 se hovoří o společné celní unii:

*„Vytvořením celní unie hodlají členské státy přispět ve společném zájmu k harmonickému rozvoji světového obchodu, k postupnému odstranění omezení mezinárodního obchodu a ke snižování celních překážek. Společná obchodní politika přihlíží k příznivému dopadu, který může mít odstranění cel mezi členskými státy na vzrůst konkurenceschopnosti podniků těchto států“.*¹⁷

Rovněž je nutné počítat s tím, že se vstupem země do EU, se musí dodržovat pravidla platná pro EU. Toto pravidlo je stanoveno v článku 133:

*„Společná obchodní politika se zakládá na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a obchodní ochranná opatření, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování“.*¹⁸

Článek č. 300 je pak důležitý proto, že stanovuje povinnost členskému státu, řídit se pravidly, ke kterým se zavázala EU jako celek:

*„Dohody uzavřené za podmínek stanovených tímto článkem jsou závazné pro orgány Společenství i pro členské státy“.*¹⁹

Významným milníkem ve spolupráci se stala Lisabonská smlouva, která znamenala vznik právní subjektivity EU, čímž bylo nahrazeno původní Evropské společenství. Všechny členské země EU jsou zároveň i členy WTO, jednáním s WTO je však pověřena Evropská komise, která odpovídá za podávání a řešení právních stížností na půdě WTO. O své spolupráci následně informuje Evropský parlament. Vzhledem k uvedenému je tedy možné tvrdit, že cíle EU, v rámci WTO, se týkají především liberalizace obchodu se zbožím a službami, pohybu investic a zvyšování evropské ekonomické prosperity. EU také prostřednictvím WTO chrání své zájmy na mezinárodní scéně a vytváří právní rámec liberalizace obchodu.²⁰

Pokud jde o období Československa, je třeba zmínit, že bylo jedním ze zakládajících členů GATT, nicméně až do roku 1989 byla jeho činnost ve WTO z politických důvodů zcela

---

¹⁷ Smlouva o založení Evropského společenství. Článek. 131.

¹⁸ Smlouva o založení Evropského společenství. Článek. 133.

¹⁹ Smlouva o založení Evropského společenství. Článek. 300.

²⁰ WTO. Euroskop.cz – WTO. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/9147/sekce/wto/>>

omezena. Po rozdělení na samostatnou Českou a Slovenskou republiku, se oba dva státy staly členy WTO.²¹

2.3 Pravidla mezinárodního obchodu WTO

Samotná pravidla mnohostranného obchodního systému jsou založena na smluvním základě. Dané dohody mají písemnou formu a byly podepsány příslušnými představiteli států. Tyto dohody nesou název dohody WTO a vycházejí z právní úpravy pěti základních oblastí:

- Obchod se zbožím.
- Obchod se službami.
- Práva duševnímu vlastnictví.
- Řešení obchodních sporů.
- Prověrky obchodních politik.

Většina výše uvedených dohod byla odsouhlasena v roce 1994 v jihoamerické Uruguayi.²² V dalším textu bude provedeno zhodnocení všech výše uvedených oblastí.

2.3.1 Obchod se zbožím

Zbožím je myšlen jak výstup z průmyslové oblasti, tak i zemědělská produkce. Dohody z této oblasti obsahují kromě všeobecných pravidel pro uskutečňování běžného obchodu i úpravu specifických oblastí, jako zemědělství, antidumpingová ujednání, sanitární a jiná shodná opatření, celní oblasti, inspekce a ochranná opatření. I přes poměrně velké množství dohod a uskutečněných jednání nejvyšších vládních zastupitelů stále mnohé členské země zachovávají politiku podpory své zemědělské produkce, přičemž je zřejmé, že takové jednání je v rozporu s dohodami. Na druhou stranu je toto jednání pochopitelné, neboť potravinová soběstačnost může být rozhodujícím faktorem při uplatňování suverénní politiky daného státu. Výsledkem je pak omezování dovozu a podpora vývozu, především masné a mléčné produkce. Vzhledem k tomu, že přímé vývozní subvence jsou zakázány, poskytují státy podporu nepřímou formou.

---

²¹ FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

²² ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4694-4.

2.3.2 Obchod se službami

Daná oblast je v porovnání s obchodem se zbožím mladší, jelikož se stala předmětem diskusí až v 90. letech a do jednání byla zahrnuta až v roce 1995. Oblast si vysloužila pozornost, díky růstu významu terciárního sektoru ekonomiky. Makroekonomické ukazatele většiny zemí vypovídají o tom, že největší přidaná hodnota se vytváří právě v sektoru služeb, kam lze zařadit finanční sektor, vzdělání, výzkum a vývoj, cestovní ruch apod., terciární sektor ekonomiky je navíc nejvíce se rozvíjející oblastí světového hospodářství. Iniciátorem jednání souvisejících se sektorem služeb se staly USA, důvodem byl rostoucí počet amerických podniků, které začaly expandovat do zahraničí, v důsledku čehož se služby v zemi dostaly do popředí zájmu.

Pokud jde o výjimky z dohod, nejvýznamnější je bezesporu vyloučení činnosti centrálních bank a tudíž i celého finančního sektoru, který i nadále zůstává v rukou jednotlivých států.

2.3.3 Práva k duševnímu vlastnictví

Úprava daných práv je obsažena v Dohodách o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPS). Tato dohoda se týká především ochrany autorských práv, dále patentových práv, průmyslových vzorů, ochranných známek, obchodního tajemství a zeměpisného označení. Obsahem je také pojednání o možnosti vynucení dodržování těchto práv.²³ Oblast, stejně jako i služby, byla do systému dohod zařazena relativně nedávno. Hlavním účelem zakotvení těchto norem v mezinárodně obchodních vztazích je poskytnout podnikatelským subjektům možnost domáhat se svých práv k předmětu duševního vlastnictví v cizím státě.

Předpokládaným cílem těchto dohod mělo být poskytnutí větší jistoty právního prostředí s větší mírou vynutitelnosti práva, čímž měly být výrazně podpořeny zahraniční investice. Zda byl tento cíl splněn, však zůstává sporné. Objem zahraničních investic sice permanentně stoupá, nicméně je zřejmé, že intenzita porušování práv intelektuálního vlastnictví je rovněž neustále rostoucí, a to zejména v oblasti jihovýchodní Asie, kde dochází ke zcela otevřenému kopírování zahraničních technologií.

---

²³ Understanding the WTO - Intellectual property: protection and enforcement. *WTO* [online] [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm>

2.3.4 Řešení obchodních sporů

Jednou z činností WTO je i řešení obchodních sporů mezi členskými státy. Existuje celkem šest orgánů zasahujících do řešení obchodních sporů členských zemí, jedná se o: orgán pro řešení sporů (dispute Settlement Body), generální ředitel a sekretariát, panely, odvolací orgán (appellate Body), rozhodci a odborníci.²⁴

První orgán je složen z vládních představitelů, kteří jednají na základě instrukcí svých domácích vlád. Konference ministrů je oprávněna přijímat rozhodnutí ve všech otázkách, vztahujících se ke všem Mnohostranným obchodním dohodám, pokud o to kterýkoliv Člen požádá, a to podle zvláštních ustanovení, týkajících se přijímání rozhodnutí, která jsou uvedena v této dohodě v příslušné Mnohostranné obchodní dohodě. Orgánem rozhodujícím v první instanci je Panel. Ten neexistuje natrvalo, ale dle aktuální potřeby, jedná se o kvalifikované a nezávislé odborníky. V současném systému řešení sporů není možné zablokovat řízení podáním námítky, jako tomu bylo dříve. Proces je vystavěn na tzv. principu automaticnosti, který znamená, že zpráva Panelu je přijata, neexistuje-li mezi smluvními stranami konsenzus proti jejímu přijetí. Strana, která je ve sporu neúspěšná se tak může bránit prostřednictvím odvolání podávanému k Odvolacímu orgánu. Odvolací orgán je složen ze sedmi stálých členů, kteří se zaměřují na opravu chybných závěrů panelu. O svém rozhodnutí vypracovává zprávu, která je rovněž aplikována na principu automaticnosti tak jako rozhodnutí Panelu. Při projednávání případů může dojít k situaci, kdy je nutné posoudit dílčí otázku, která má vliv na samotné rozhodnutí, v takovém případě Panel využívá služeb Rozhodců či Odborníků.²⁵

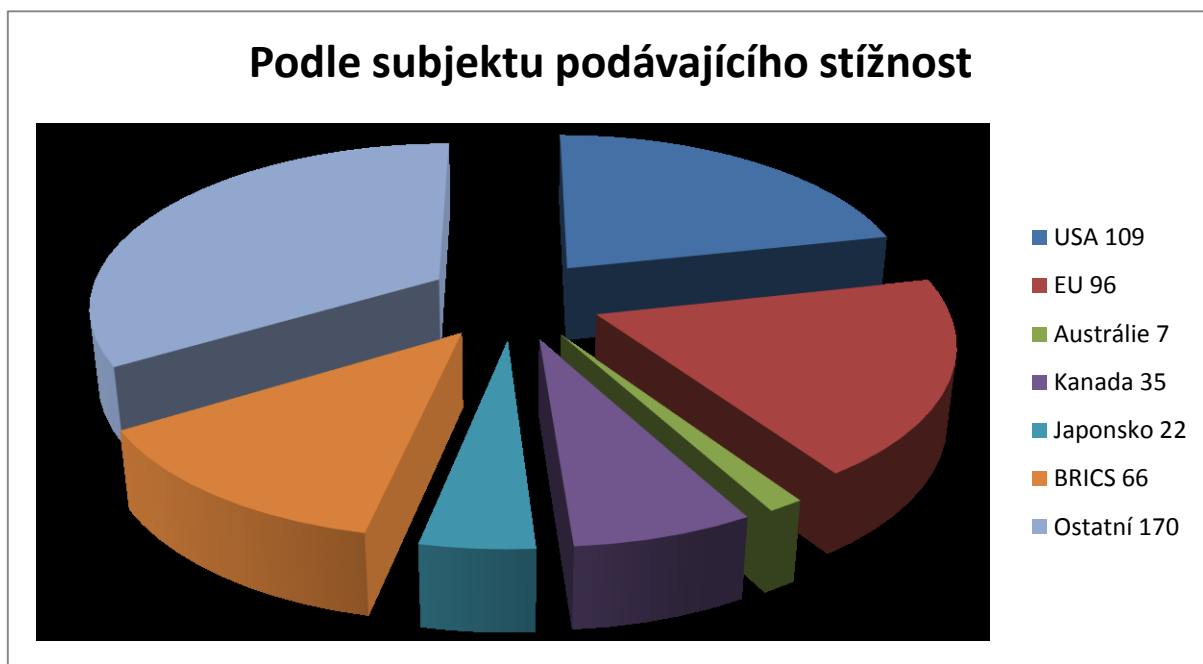
Největší četnost sporů lze pozorovat u vyspělých států, a to jak na pozici stěžovatelů, tak na pozici subjektů, vůči nimž jsou stížnosti směřovány. Další početně nejvýznamnější skupinou jsou země BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jihoafrická republika).

---

²⁴ KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-455-4.

²⁵ ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013.

Strukturu sporů podle zemí lze znázornit pomocí následujících dvou grafů:

Zdroj: vlastní zpracování

Zdroj: vlastní zpracování

2.3.5 Prověrka obchodních politik

Daná oblast je pro WTO klíčová, a to z toho důvodu, že prověrky obchodních politik jsou jedním ze základních nástrojů kontroly aplikovaných obchodních politik členů WTO. Hlavním cílem Mechanismu přezkoumávání obchodní politiky je přispět k účinnému dodržování závazků mnohostranných obchodních dohod a k dosažení vyšší transparentnosti systému politických pravidel. Jedná se o činnost WTO, která byla zmíněna ještě během Uruguayského kola, účelem prověrek je přezkum obchodních politik členských zemí WTO. Orgán pro prověrky obchodní politiky je otevřen všem členům, každý členský stát má tedy právo nejen se účastnit jednání, ale aktivně se podílet na jeho průběhu a klást vlastní dotazy, připomínky či stanoviska. Podkladem pro přezkum jsou dvě zprávy, jedna předložená členským státem a druhá předložená sekretariátem WTO. Zpráva sekretariátu zkoumá obchodní politiku a postupy institucí člena při tvorbě obchodní politiky a mapuje makroekonomickou situaci. Zpráva sekretariátu prezentuje souhrn ze zprávy a dále perspektivy obchodní politiky zkoumaného člena. Jednání je uzavřeno závěrečnými poznámkami předsedy, spolu s nimi je publikována zpráva sekretariátu a názor členů na obchodní politiku zkoumaného člena.²⁶

---

²⁶ Světová obchodní organizace (WTO): Prověrky obchodních politik ve WTO. *MPO* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument7880.html>>.

3 GATT 1994 a vymezení základních principů

Tato kapitola bude založena na zhodnocení základních principů a postavení GATT, stejně jakož i pojednání o principech nejvyšších výhod a národního zacházení na příkladu GATT i jiných smluv.

3.1 Základní principy a postavení

V této kapitole se bude hovořit o základních principech, kterými se řídí WTO a její členové. Principů je celá řada, avšak nejdůležitější z nich jsou následující:

- Princip nediskriminace.
- Konsolidace cel.
- Liberalizace obchodu.
- Princip multilateralizace.
- Parita.
- Princip předvídatelnosti.
- Stabilita.
- Princip transparentnosti.
- Rozvojový princip.

V dalším textu bude provedena analýza všech principů s tím, že největší pozornost bude zaměřena na ten, který je vzhledem k dané diplomové práci nejdůležitější, tedy princip nediskriminace. Vzhledem k významu daného principu je mu věnována samostatná kapitola.

3.1.1 Princip liberalizace obchodu

Tento princip vychází z odstraňování tarifních (popřípadě i netarifních) překážek, které stojí v cestě mezinárodnímu pohybu zboží. Jedná se o princip zásadní, ze kterého vychází i jiné mezinárodní organizace, např. EU (tehdy ES) byla založena právě na základě daného principu, jehož cílem je odstranění překážek pro mezinárodní pohyb zboží. Prvním krokem v této oblasti bylo snižování překážek pro obchod týkající se především průmyslového zboží, posléze byla přidána i zemědělská produkce a následně duševní vlastnictví.

Zvláštností daného principu je to, že samotné dojednávání dohod probíhá ve skocích, zatímco praktická implementace je realizována postupně dle předem odsouhlaseného harmonogramu.²⁷

3.1.2 Princip konsolidace cel

Vychází ze závazku vlády členské země ponechat cla na domluvené výši:

*„jedná se o vázání (bounding) neboli fixaci existující úrovně cel, kdy jednotlivé smluvní strany nemohou dodatečně svévolně měnit resp. zvyšovat cla nad úroveň, ke které se původně zavázaly“.*²⁸

Jedná se o princip, který se nepřímo týká i liberalizace. Cla byla vybrána z toho důvodu, že se jedná o jeden ze základních nástrojů obchodní politiky státu, kdy hrají velmi důležitou roli ve státních příjmech a výrazně omezují pohyb zboží.

3.1.3 Princip multilateralizace

Tento princip má svůj původ v bilaterálních smlouvách. Tyto smlouvy však rozšiřuje na mnohostranné dohody. Díky tomu roste význam mezinárodního práva po celém světě.

3.1.4 Princip předvídatelnosti

Další princip vychází z toho, že členské organizace se mohou spolehnout na právní závaznost rozhodnutí vlády. Jinými slovy se zde předvídá, že stát bude dodržovat svoje závazky a nepřistoupí k porušení celních sazeb, popřípadě nezavede další překážky pro volný pohyb zboží (např. kvótu). Díky aplikaci tohoto principu se dosahuje stabilního prostředí, které umožňuje podnikům tvořit spolehlivé obchodní či marketingové strategie. Důvodem je skutečnost, že tvorba právních norem a jejich aplikace se stává velmi předvídatelnou. V žádném případě se nejedná o neočekávané změny v legislativě, které mají velký dopad na podnikání.

3.1.5 Princip stability

Tento princip zdůrazňuje, že členské země mají poskytovat stabilní obchodní podmínky a neměly by být často měněny. Nejedná se samozřejmě o závazek neměnit podmínky vůbec,

---

²⁷ Benefits of trade liberalisation. *OECD* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/trade/benefitslib/>

²⁸ FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4. Str. 17.

jedná se o povinnost vztahující se především k dlouhodobému horizontu. Díky větší stabilitě se zvyšuje i kredibilita dané země v očích mezinárodní veřejnosti.²⁹

3.1.6 Princip transparentnosti

Další princip zdůrazňuje povinnost členských zemí vhodným způsobem zveřejňovat svoje nařízení týkající se pohybu zboží, a to tak, aby co nejširší veřejnost měla možnost se s nimi seznámit. Jinými slovy nesmí existovat žádné překážky v možnosti seznámit se s právními normami, ty musí být vyhlášeny vhodným způsobem, být dostupné z internetu apod.³⁰

3.1.7 Rozvojový princip

Daný princip zdůrazňuje rozvojový charakter organizace, který se zakládá na pomoci především rozvojovým a tranzitivním ekonomikám. Nejčastěji se jedná o zavedení tzv. přechodných období anebo poskytnutí přímé pomoci. Díky tomu dochází ke zvýhodnění ekonomik, které nejsou natolik rozvinuté jako třeba evropské nebo severoamerické.³¹

Jedná se tedy o nerovné zacházení, při kterém jsou upřednostňovány nerozvinuté země. Mezi další opatření směřované rozvojovým zemím patří:

- Jiné, nežli obvykle implementační období pro různé dohody, popřípadě i závazky vůči WTO.
- Opatření vedoucí ke zvýšení obchodních možností těchto zemí.
- Možnost využívat speciální opatření jen pro danou zemi.
- Kroky směřující k tomu, aby všechny ostatní země chránily obchodní zájmy tranzitivních ekonomik.
- Pomoc s vystavením infrastruktury pro další spolupráci s WTO.
- Případná pomoc se zavedením technologických standardů.³²

3.2 *Princip nediskriminace - princip nejvyšších výhod*

Daný princip je založen na velmi jednoduché, avšak účinné myšlence, a sice že výhody se mají týkat všech členů WTO, nikdo nesmí být znevýhodňován. Je tedy projevem hlavního cíle

---

²⁹ Contribute to peace and stability. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif0e/tif0e.htm>

³⁰ Basic principles of WTO. *Trade in services* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <<http://tradeinservices.mofcom.gov.cn/en/h/2007-10-24/7836.shtml>>

³¹ Základní informace k WTO a DDA. *MPO* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument7894.html>>

³² Work on special and differential provisions. *WTO* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/English/tratop_e/devel_e/dev_special_differential_provisions_e.htm>.

existence organizace WTO. Anglicky výraz pro danou doložku je Most Favoured Nation treatment a znamená situaci, při které členský stát v případě poskytnutí určité výhody třetí straně, musí tu stejnou výhodu poskytnout i dalším stranám. Klasickým příkladem může být nižší celní sazba. Daný princip zabráňuje vzniku diskriminace a dosahuje vzájemné rovnosti mezi jednotlivými státy. Samotná myšlenka poskytnutí nejvyšší výhody se však objevila dlouho před vznikem WTO i GATT.

Klasickým příkladem aplikace doložky je ideál rovnosti, který se objevil už někdy na konci středověku, a to ve spojení s rozšířením praxe bilaterálních dohod mezi jednotlivými státy. Zásadou těchto dohod byl shodný přístup v případě aplikace doložky na všechny země. Odlišnost principu nejvyšších výhod pozdního středověku od dřívějších dob spočívá v tom, že v raném středověku se nejvyšší výhody aplikovaly jednostranně, zatímco v pozdním středověku již na základě domluvy dvou států. Mohutný rozvoj principu nejvyšších výhod nastal až s nástupem merkantilismu. Ten se zakládal na myšlence obrany vnitřního trhu a zvýšení vývozu, přičemž daná myšlenka automaticky vede k rozvoji mezinárodního obchodu. Právě proto se staly preferenční doložky zcela běžnou záležitostí. Na druhou stranu je dané období charakteristické i celními válkami. Od 19. století byl merkantilismus vystřídán liberalismem, ve kterém klíčovou roli hrála tzv. „neviditelná ruka trhu“ popsaná A. Smithem. Rozvoj liberalismu však byl zastaven první a druhou světovou válkou. V tzv. meziválečném období národní vlády aplikovaly spíše protekcionistické myšlenky, z toho důvodu nebylo možné o preferenčních dohodách mluvit. Od konce druhé světové války dochází k rozšíření aktivit USA, které si za cíl stanovily prosazení doložky nejvyšších výhod. Jedná se o zásadu vzniku GATT, jež byla jako nepodmíněná v dohodě zakotvena.³³

Nepodmíněná doložka nejvyšších výhod přináší celou řadu plusů pro ekonomiku. Jackson veškeré plus dělí do dvou kategorií: ekonomické a politické.³⁴ Ekonomické důvody vychází z výhod liberalismu. Sem se zařazuje efektivní alokace zdrojů v ekonomice, minimalizace státních výdajů a transakčních nákladů. Toho všeho se dosahuje díky tomu, že trh není ze strany státu diskriminován v podobě ochrannářských opatření. Díky aplikaci tohoto nástroje v praxi, se exportní firmy již nepotkávají s takovým objemem překážek, což jim snižuje náklady a tudíž i prodejní cenu určenou pro konečného spotřebitele. Ve výsledku z toho prosperují státy, které mají otevřenou ekonomiku a nesnaží se omezit import. Jedná se o klasické výhody trhu

---

³³ International trade (MFN). *Britannica.com* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <<http://www.britannica.com/topic/most-favored-nation-treatment>>

³⁴ JACKSON, John H. *The Jurisprudence of GATT and the WTO: Insights on Treaty Law and Economic Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-0521-035-644.

zdůrazňované ještě A. Smithem. Politické výhody se zakládají na nemožnosti států tvořit seskupení. Ve výsledku by to vedlo k eskalaci napětí mezi státy, což se potvrdilo historicky na začátku 20. století. Bez doložky nejvyšších výhod by nikdy nedošlo k ekonomické závislosti států. Jinými slovy válka by se stála velice drahou a zcela zbytečnou.

Nelze se domnívat, že doložka nejvyšších výhod znamená pro ekonomiku pouze pozitiva. Jedním z největších problémů současného systému mezinárodního obchodu je systém tzv. černého pasažéra, kdy dochází ke konfliktu principů GATT – reciprocity a nediskriminace. To všechno může vést k situaci, kdy některé státy těží z již uzavřených dohod, aniž by se k něčemu takovému zavázaly samy, tyto státy pak čerpají pouze výhody vyplývající ze systémového nastavení, avšak povinnosti vyplývající ze smluv, se na ně nevztahují. Jedná se o velký problém, který již byl naznačen v úvodu této práce, zejména v souvislosti s rychle se rozvíjejícími zeměmi v oblasti jihovýchodní Asie. Zpočátku byl tento stav tiše tolerován, neboť státy, které se takto chovaly, nebyly z ekonomického hlediska příliš významné. V poslední době však, v souvislosti s rostoucím významem těchto zemí, se vyjednávání stává stále komplikovanějším. Klasickým příkladem je Čína, která v posledních dvou dekadách prošla dynamickým rozvojem a začíná se transformovat z levné montážní dílny na rozvinutou ekonomiku s vlastními vědecko-výzkumnými programy a začíná tak přímo konkurovat dosud, na poli vysoce technologických oborů osamoceným, západním zemím. Tyto země snižující cla se tak začínají ozývat s kritikou členských států, které to nečiní.

3.2.1 GATT

Výklad týkající se principu nejvyšších hodnot je nutné začít u samotných základů WTO, tedy u smlouvy GATT upravující volný pohyb zboží. Důvodem je skutečnost, že celé WTO je postaveno na základech definovaných v GATT.

Nejvyšší výhody jsou k nalezení v prvním článku této dohody, kde je uvedeno následující: „pokud jde o cla a jakékoliv dávky, ukládané při dovozu nebo vývozu nebo v souvislosti s dovozem nebo vývozem nebo ukládané při mezinárodních převodech platů za dovoz a vývoz, dále pokud jde o způsob vybírání takových cel a dávek, pokud jde o pravidla a formality související s dovozem a vývozem a pokud jde o všechny věci, o kterých se zmiňují v odstavci 2 a 4 článku III, jakákoli výhoda, přednost, výsada či osvobození, poskytnuté kteroukoli smluvní stranou jakémukoli výrobku pocházejícímu z kterékoli země nebo tam určenému, budou ihned a bezpodmínečně poskytnuty stejnému výrobku pocházejícímu z území všech ostatních smluvních stran nebo tam určenému“.³⁵

Co to ale znamená v praxi? Zaprvé je zřejmé, že v případě doložky se má jednat o mnohostrannou dohodu, nikoliv bilaterální smlouvu mezi dvěma státy. Druhá zásada vychází z nepodmíněnosti doložky. Jinými slovy aplikace doložky na jiné země nesmí být ničím podmíněna a měla by být zcela automatická.

GATT rovněž upravuje i výjimky z daného tvrzení. První z nich je obsažena v článku XXIV, kde se mluví o tom, že:

„Ustanovení této Dohody budou uvedena v účinnost pro mateřská celní území smluvních stran a pro jiná celní území, za která tato Dohoda byla přijata podle článku XXVI nebo byla uvedena v účinnost podle článku XXXIII nebo ve smyslu Protokolu o prozatímním uvedení v účinnost. S každým takovýmto celním územím se bude, výlučně pro účely územního uvedení v účinnost této Dohody, nakládati tak, jako by bylo smluvní stranou; s výhradou, že ustanovení tohoto odstavce nebudou vykládána tak jako by zakládala práva a závazky mezi dvěma nebo více celními územími, za která tato Dohoda byla přijata podle článku XXXIII nebo ve smyslu ustanovení Protokolu o prozatímním uvedení v účinnost jednou smluvní stranou“.³⁶

Je tedy zcela zřejmé, že v případě uzavření celní unie a odstranění celní bariéry mezi státy a nastavení společné celní bariéry vůči třetím zemím daná doložka nebude aplikována. Další výjimka z pravidla se týká i přechodného období, neboli doby, kdy hranice nejsou zrušeny.

---

³⁵ Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT).

³⁶ Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT).

Jiná výjimka se týká jednorázových omezení v oblasti zmíněné především v článku I, která se týká preferencí v oblasti cel. Tato oblast se dotýká především bývalých francouzských nebo britských kolonií, přičemž je zde výrazně patrné, že takovéto zvýhodnění je ovlivněno předchozími historickými událostmi. Zvýhodnění je důsledkem kolonialismu a jasně patrnou snahu bývalých koloniálních mocností poskytnout bývalým koloniím určité zadostiučinění.³⁷ Nelze rovněž nezmínit možnost omezení principu v případě výskytu nebezpečí pro státní zřízení a ústavní pořádek.

3.2.2 GATS

Další oblastí, kterou je nutné prozkoumat v souvislosti s doložkou je pohyb služeb, který již byl zmíněn v předchozí kapitole věnované pravidlům mezinárodního obchodu WTO. Stejně tak jako v GATT je i v GATS ustanovení o principu nejvyšších výhod uvedeno na začátku v článku II., kde se mluví o tom, že:

*„pokud jde o kterékoli opatření, na které se vztahuje tato Dohoda, poskytne každý Člen okamžitě a bezpodmínečně službám a dodavatelům služeb kteréhokoli jiného Člena zacházení ne méně příznivé, než které poskytuje obdobným službám a dodavatelům služeb kterékoli jiné země“.*³⁸

Jak je vidět jde o doložku, která má nepodmíněný charakter a která zavazuje všechny členské státy. Obsahem GATS jsou i výjimky z pravidel. Tyto výjimky musí být součástí opatření členského státu a musí být uvedeny v Příloze o zproštění ze závazků a plnit podmínky, které tam uvedeny.³⁹ Je zřejmé, že GATS není v tomto směru tak striktní jako GATT a umožňuje členským státům daleko volněji vykládat obsah právní normy.

3.2.3 TRIPS

Třetí dohodou v pořadí je TRIPS, což je právní norma upravující duševní vlastnictví. Doložka nejvyšších výhod je zde obsazena v článku IV. Daný článek je nutné uvést celý, jelikož obsahuje i výjimky z dohody:

---

³⁷ Vnější obchodní vztahy. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/8894/sekce/vnejsi-obchodni-vztahy/>>

³⁸ *Všeobecná dohoda o obchodu se službami (GATS).*

³⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5. Str. 96.

„pokud jde o ochranu duševního vlastnictví, bude jakákoli výhoda, přednost, výsada nebo osvobození přiznaná Členem občanům kterékoli jiné země, přiznána ihned a bezpodmínečně občanům všech ostatních Členů. Z této povinnosti jsou zproštěny jakékoli Členem přiznané výhody, přednosti, výsady nebo osvobození:

a) vyplývající z mezinárodních dohod o právní pomoci nebo výkonu práva obecné povahy a neomezující se zvláště na ochranu duševního vlastnictví;

b) poskytnuté v souladu s ustanoveními Bernské úmluvy (1971) nebo Římské úmluvy, které opravňují, aby poskytnuté zacházení bylo záležitostí nikoli národního zacházení, nýbrž zacházení poskytnutého v jiné zemi;

c) týkající se práv výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a provozovaného rozhlasového a televizního vysílání, která nejsou poskytnuta touto Dohodou;

d) vyplývající z mezinárodních dohod, vztahujících se k ochraně duševního vlastnictví, které vstoupily v platnost před vstupem v platnost Dohody o WTO za předpokladu, že takové dohody budou oznámeny Radě pro TRIPS a nepředstavují svévolnou nebo neoprávněnou diskriminaci vůči občanům ostatních Členů“.⁴⁰

Je zřejmé, že TRIPS, stejně jako GATT, mluví o nepodmíněné doložce. Významnou skutečností je také to, že daná dohoda se nevztahuje k dohodám, které vstoupily v platnost před platností TRIPS.

3.3 Princip nediskriminace - doložka národního zacházení

Princip nediskriminace je uplatňován i v doložce národního zacházení. Tato doložka je zaměřena na závazek státu poskytovat zahraniční osobě stejné zacházení, jako svému vlastnímu. Daný princip je obsahem již zmíněných GATT, GATS a TRIPS. Cílem dané doložky je zabránit využití daní či jiných opatření jako prostředku náhrady cla.

3.3.1 GATT

V dané právní normě je uvedeno (článek III. Odst. 1), že „smluvní strany uznávají, že vnitřní daně a ostatní vnitřní dávky, jakož i zákony a jiné předpisy, ovlivňující prodej, nabízení na prodej, nákup, dopravu, distribuci nebo používání výrobků a vnitřní množstevní úpravy, předepisující míchání, zpracování nebo používání výrobků v určitých množstvích nebo v určitých

---

⁴⁰ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).

*poměrech, nemají být uplatňovány na dovážené či domácí výrobky způsobem, jímž by se poskytovala ochrana domácí výrobě“.*⁴¹

GATT mluví o tom, že žádná strana nesmí uložit, ať už přímo či nepřímo, daně či jiné peněžní povinnosti, které má domácí zboží. Výjimka se relativně často stanovuje pro veřejné zakázky, a to formou podpory domácích výrobců.

3.3.2 GATS

U GATS lze narazit na další odlišnost od GATT, a sice, že smluvní strany musí taxativně vymezit obsah oblastí, ke kterým se zaváží: „*v sektorech zapsaných v listině každého člena a při dodržení jakýchkoliv podmínek v ní stanovených poskytne každá vláda službám a dodavatelům služeb kteréhokoli jiného člena zacházení ne méně příznivé, než které poskytuje svým vlastním obdobným službám a dodavatelům služeb*“.⁴²

Z uvedeného tedy vyplývá, že uplatňování doložky v oblasti služeb je prakticky plně v rukou jednotlivých států. Co bylo důvodem pro zakotvení takového mechanismu, není oficiálně uváděno, nicméně s největší pravděpodobností bylo hlavním faktorem silné působení zájmových skupin reprezentujících terciární sektor.

3.3.3 TRIPS

Problematika duševního vlastnictví je upravena stejně jako i v GATT: „*každý Člen poskytne občanům ostatních Členů zacházení neméně příznivé, než jaké poskytuje svým vlastním občanům, týkající se ochrany*3) *duševního vlastnictví s výjimkami již poskytnutými v Pařížské úmluvě (1967), Bernské úmluvě (1971), Římské úmluvě a Smlouvě o duševním vlastnictví v oboru integrovaných obvodů. Pokud jde o výkonné umělce, výrobce zvukových záznamů a rozhlasové organizace, vztahuje se tato povinnost pouze k právům, poskytnutým podle této Dohody. Kterýkoli Člen, který využije možností, poskytnutých v článku 6 Bernské úmluvy (1971) nebo v odstavci 1 b) článku 16 Římské úmluvy, učiní oznámení podle těchto ustanovení Radě pro TRIPS*“.⁴³

---

⁴¹ Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT).

⁴² Všeobecná dohoda o obchodu se službami (GATS).

⁴³ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).

Zde je tedy situace zřejmá, členské státy musí poskytnout všem občanům stejná práva, jedná-li se o výsledek jeho tvůrčí aktivity. Pochopitelně i z těchto pravidel existují výjimky, přičemž jednou z hlavních jsou dříve uzavřené dohody.

4 Výjimky z principů a jejich demonstrace na judikatuře

Není pochyb, že aplikace neomezeného nepodmíněného režimu nejvyšších výhod přináší i různé komplikace. Výjimkou není situace, kdy některé země využívají režim nejvyšších výhod pro svůj vlastní prospěch, např. tím, že neuzavřou smlouvy, ale vychází jen z bilaterálních smluv uzavřených jinými státy. Ekonomickou terminologií by se jednalo o vznik pozitivních externalit pro ně, ale negativních externalit pro ostatní.

Zpočátku byly tyto situace tolerovány, a to z toho důvodu, že náklady na „hlídání“ situace byly daleko vyšší, nežli přínos z nich plynoucí. S růstem počtu nových členů se však poměr obrátil.

Následující text je rozdělen do dvou kapitol. V první kapitole se hovoří o výjimkách, které jsou v souladu s judikaturou WTO, jedná se o legální výjimky z pravidel, o kterých se psalo v předchozích kapitolách.

Druhá kapitola se věnuje výrobkům, které naopak nejsou v souladu s legislativou WTO, a které byly předmětem obchodních sporů, jenž byly vyřešeny až se zásahem WTO. Při výběru byl kladen důraz na ty nejzajímavější a nejsložitější spory.

4.1 Výjimky, které jsou v souladu s judikaturou WTO

Tato první skupina výjimek je poměrně rozsáhlá. Výjimky je možné strukturovat do několika hlavních okruhů, a to následovně: regionální obchodní dohody, uplatnění §301 amerického obchodního zákona, kauza obchodu s produkty z tulení kůže (tzv. seal products), všeobecný systém celních preferencí EU, oblast upravující ochranu bezpečnosti, zdraví, pořádku a veřejné morálky a vybrané americké zákony (Helms-Burtonův a D'Amato-Kennedyho zákon).

4.1.1 Regionální obchodní dohody

První výjimkou z pravidel národního zacházení jsou regionální obchodní dohody, jejichž význam se stal v posledních dvaceti letech klíčovým. Lze jistě namítat, že regionální obchodní dohody jsou v rozporu s principem nediskriminace, jelikož jsou přímo směřovány na určité země. Jedná se však o oficiálně uznávanou výjimku.

V době psaní této práce je počet regionálních obchodních dohod vyšší než 400,⁴⁴ většina z nich představuje zóny volného obchodu a menší část celní unie. Přitom mezi léty 1948-1994 se jednalo o 124 dohod, od roku 1994 do roku 2005 jejich počet vzrostl o 196, což je více než 100 % nárůst.

Ve světě najdeme celou řadu regionálních seskupení. Mezi nejdůležitější z nich patří následující: Sdružení národů jihovýchodní Asie (Association of South-East Asian Nations, ASEAN), Jihoasijská regionální spolupráce (South Asian Association for Regional Cooperation, SAARC), African Economic Community (AEC), Arab Maghreb Union, East African Community (EAC), Union Economique et Monétaire Ouest Africaine (UEMOA), Andean Community Association of Caribbean States, Caribbean Common Market Free Trade Area of the Americas (FTAA), Southern Cone Common Market (Mercosur), North American Free Trade Agreement (NAFTA), Evropské sdružení volného obchodu (European Free Trade Association, EFTA), Evropskou unii (EU) a také nejvýznamnější organizaci vzniklou v posledních letech, Eurasijský ekonomický svaz (EEU).

Tato regionální uskupení jsou založena především za účelem odbourání cel mezi sebou a za účelem provádění společné hospodářské a obchodní politiky. Například ve smlouvě o založení EU je výslovně stanoveno, že: „Dovozní nebo vývozní cla a poplatky s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázány. Tento zákaz se vztahuje také na cla fiskální povahy. Společný celní sazebník stanoví Rada na návrh Komise.“⁴⁵

Na druhou stranu WTO pečlivě sleduje situaci v těchto regionálních seskupeních. EU dokonce: „pravidelně oznamuje své aktuální celní sazby podle doložky nejvyšších výhod do Integrované databáze WTO (IDB). EU také oznamuje uzavření regionálních obchodních dohod po jejich vstupu v platnost, aby mohly být přezkoumány Výborem WTO pro regionální obchodní dohody“.⁴⁶

---

⁴⁴ Regional trade agreements. *WTO* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://rtais.wto.org/UI/PublicAllRTAList.aspx>>

⁴⁵ Konsolidované znění smluv. Listina základních práv. *europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/pdf/consolidated_versions_of_the_treaty_on_european_union_2012/consolidated_versions_of_the_treaty_on_european_union_2012_cs.pdf>.

⁴⁶ SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE. *Právní rámec obchodování členských států Evropské unie s třetími (nečlenskými) zeměmi*. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2005. Str. 7.

Proč ale došlo k takovému nárůstu regionálních dohod? Fojtíková zdůrazňuje jejich následující výhody:

- Proces podepisování dohod je velmi rychlý a pružný.
- Dohody se týkají zemí, které uznávají stejné hodnoty, mají stejnou strukturu ekonomiky, popřípadě i problémy, tudíž je možné daleko rychleji nalézt společné body.
- Regionální dohody mají velmi silné politické nebo geopolitické pozadí.⁴⁷

Regionální obchodní dohody mohou v podstatě nahradit hlavní myšlenku WTO, tj. liberalizaci obchodu napříč regiony a zeměmi, jelikož regionální obchodní dohody jsou založeny na zcela jiném principu a jejich význam roste. Jak je uvedeno v odborné literatuře:

*„ve vztahu k multilaterální liberalizaci je regionalismus porušením zásady nediskriminace. Regionální integrace diskriminuje ty země, které se jí nezúčastní, protože jejím důsledkem je odstraňování překážek obchodních a ekonomických toků jen mezi členskými státy. To vede k odklonu obchodu (původně referované zboží z nečlenských států je nahrazeno z důvodu odstranění překážek obchodu levnějším zbožím ze zemí integračního seskupení“.*⁴⁸

Kromě toho jak poukazuje Šturma:

*„základní zárukou proti zneužití měla být v pravidlech GATT doložka nejvyšších výhod, tato doložka by sama mohla být dostatečnou pákou proti vzniku regionálních seskupení. Článek XXIV GATT však zakotvuje nejednoznačné a poměrně široké výjimky z doložky nejvyšších výhod právě ve prospěch celních unií a zón volného obchodu, i když za předpokladu splnění určitých podmínek“.*⁴⁹

---

⁴⁷ FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4. Str. 217.

⁴⁸ KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-455-4. Str. 108.

⁴⁹ ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Str. 226-227.

WTO ale nemá účinné nástroje, jak vzniku takových dohod zabránit, z toho důvodu uděluje výjimky, a to za předpokladu splnění určitých podmínek mezi které patří:

- *„Regionální dohoda nesmí zvyšovat ochranu proti nečlenským státům nad úroveň, která existovala před vytvořením regionálního seskupení.*
- *Musí snížit cla uvnitř seskupení na nulu a musí odstranit i ostatní opatření omezující obchod, která nejsou povolena články WTO/GATT, měla by obsahovat harmonogram odstraňování těchto překážek, který by až na výjimky neměl přesáhnout deset let.*
- *Musí pokrývat v podstatě všechny obchod se zbožím, které pochází z teritoria regionální integrace“.*⁵⁰

Jedná se ale o velmi složité koncepce. Kromě toho GATT umožňovalo tzv. prozatímní výjimky z doložky nejvyšších výhod, kdy, jak uvádí Šturma, tímto krokem vznikla „obrovská zadní vrata, protože téměř jakákoliv preferenční dohoda může spadat, nebo o ní může být tvrzeno, že spadá pod výjimku na základě prozatímní dohody“⁵¹

K tomu je nutno dodat, že jednání na úrovni WTO jsou velmi zdlouhavá a velice často vedou do slepé uličky. Je nutné zmínit i světovou krizi, která nutí mnohé státy hledat ochranu svého vnitřního trhu před importem formou uzavření dohod s okolními státy a regionální obchodní dohody mohou nabídnout právě takovou ochranu.

4.1.2 Paragraf 301 amerického obchodního zákona

V americkém systému práva existuje paragraf 301 obchodního zákoníku, který umožňuje USA udělit ochranná opatření v zahraničním obchodě, a to v případě existence domněnky, že jiná země systematicky brání přístupu amerických produktů na místní trh.

Na základě tohoto článku USA sestavuje tzv. Watchlist, což je „jednou z kategorií seznamu devadesáti zemí, které každoročně zpracovává USTR (United States Trade Representative) na základě paragrafu 301 svého obchodního zákoníku (Section 301). Jedná se o seznam zemí, které připouštějí porušování amerických práv k duševnímu vlastnictví, nezaručují jejich adekvátní ochranu a nedosahují v této oblasti žádného pokroku. Tento seznam má významnou vypovídací

---

⁵⁰ KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-455-4. Str. 108-109.

⁵¹ ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Str. 227.

schopnost z hlediska zahraničních investic a je důležitým signálem pro zahraniční investory o image dané země“.⁵²

USA již několikrát tento paragraf ve své obchodní politice uplatňovaly. EU spolu s Japonskem upozorňovala WTO na skutečnost, že daný paragraf je v rozporu s pravidly fungování WTO (jedná se o klasický protekcionismus), avšak bez úspěchu.

Daný paragraf byl mimochodem klíčový pro uplatnění sankcí vůči EU v tzv. banánové válce, o které se bude mluvit v dalších kapitolách.

4.1.3 Obchod s produkty z tulení kůže

Daný příklad se týkal dovozu výrobků vyrobených z tulení kůže. EU danou záležitost velice přísně posoudila a uvedla, že:

„ uvádění produktů z tuleňů na trh je povoleno pouze tehdy, jestliže produkty z tuleňů jsou získávány při tradičních lovech tuleňů pořádaných inuitskými a jinými původními společenstvími, které přispívají k jejich živobytí. Tyto podmínky se u dováženého zboží uplatňují v okamžiku nebo v místě dovozu“.⁵³

Pokud se jedná o výjimky, tak pro ty je stanoven taxativní výčet:

„dovoz produktů z tuleňů je rovněž povolen, pokud je pouze příležitostný a představuje výhradně zboží určené pro osobní použití cestujících nebo jejich rodin. Povaha a množství tohoto zboží nesmějí být takové, aby naznačovaly dovoz pro komerční účely; je rovněž povoleno uvádět na trh produkty z tuleňů, které pocházejí z vedlejších produktů lovu regulovaného vnitrostátním právem a prováděného výhradně za účelem udržitelného řízení mořských zdrojů. Toto uvedení na trh je možné pouze na neziskovém základě. Povaha a množství těchto produktů nesmějí být takové, aby naznačovaly uvedení na trh pro komerční účely. Uplatňování tohoto odstavce nesmí ohrozit dosažení cíle tohoto nařízení“.⁵⁴

Přitom Kanada a Norsko upozorňovaly na skutečnost, že došlo k porušení článků I. 1, III. 4 a X.1 GATT 1994 a článku 4.2 Dohody o zemědělství.

---

⁵² WatchList - závěry USTR pro rok 2005. MPO [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument7917.html>>.

⁵³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 ze dne 16. září 2009 o obchodování s produkty z tuleňů.

⁵⁴ Tamtéž

Důvod byl ryze ekonomický „evropský zákaz by mohl znamenat pro kanadské lovce finanční ztrátu kolem 4,2 milionů eur. Podle úřadů je hlavním zdrojem obživy zhruba pro šest tisíc rybářů, kteří loví u severoatlantického pobřeží Kanady“.⁵⁵

Ve výsledku Panel zamítl žalobu Norska a Kanady, a to s odvoláním na ustanovení článku XX(b) GATT 1994 týkající se nutnosti obrany a ochrany zvířat, života anebo zdraví. Žalobce se odvolal, avšak neúspěšně.⁵⁶

4.1.4 Všeobecný systém celních preferencí EU

Další výjimkou, která zaslouží pozornost je systém Všeobecných celních preferencí EU. V roce 2002 se Indie obrátila na Orgán pro řešení sporů WTO se žádostí o prozkoumání souladu Nařízení Rady ES 2501/2001 s režimem nejvyšších výhod. Dané nařízení se skládalo, jak z režimu všeobecných celních preferencí, tak i z preferencí týkajících se zvláštního režimu pro boj proti výrobě a obchodování s drogami (tzv. režim drog), dále speciální opatření na ochranu práv pracovníků a ochrany životního prostředí.

Jak je uvedeno v nařízení:

*„Od roku 1971 poskytuje Společenství obchodní preference rozvojovým zemím v rámci svého systému všeobecných celních preferencí. Je třeba, aby společná obchodní politika Společenství byla v souladu s cíli politiky rozvoje, které musí podporovat, zejména pokud jde o vymýcení chudoby a podporu udržitelného rozvoje v rozvojových zemích“.*⁵⁷

Bývalá anglická kolonie byla příjemcem jen v rámci obecného režimu GSP, v případě oblastí týkajících se tzv. režimu drog nebyla Indie zařazena mezi beneficiary, a tudíž odváděla vyšší cla. K tomu je nutné připočítat i rostoucí napětí mezi Indií a bývalými koloniálními mocnostmi. Indie se toho chopila a požádala WTO o přezkoumání souladu daného nařízení, byl vytvořen Panel, který vyhověl indické žádosti a uvedl, že výše uvedené nařízení EU je v rozporu s principy WTO. V roce 2004 následovalo odvolání ke Stálému odvolacímu orgánu WTO týkající se výkladu zprávy Panelu. Na rozdíl od předchozího orgánu, Stálý orgán zcela odmítl

---

⁵⁵ Produkty z tuleňů nesmí do EU, Kanada podá námitku u WTO. *iDNES.cz* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/produkty-z-tulenu-nesmi-do-eu-kanada-poda-namitku-u-wto-pg1-/zahranicni.aspx?c=A090727_202636_zahranicni_ip1>.

⁵⁶ Dispute DS400. European Communities — Measures Prohibiting the Importation and Marketing of Seal Products. *World Trade Organization Dispute settlement* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds400_e.htm>.

⁵⁷ Nařízení Rady (ES) 2501/2001 ze dne 10. prosince 2001 o uplatňování systému všeobecných celních preferencí v období od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2004.

předchozí výklad a uvedl, že celní preference, které poskytují více rozvinuté země těm méně rozvinutým, mohou být rozčleněny podle zemí.⁵⁸

Stálý orgán naproti tomu kritizoval přístup EU v tom, že v jeho dokumentu nejsou jasné stanoveny principy rozdílného zacházení s rozvojovými zeměmi a doporučil určení tří podmínek:

- Pokud existují objektivně prokázané „rozvojové, finanční či obchodní potřeby“ na straně rozvojových států.
- Když poskytnutí celních preferencí je přiměřenou a pozitivní reakcí na tyto potřeby, pak celní preference musí být poskytovány k uspokojení těchto potřeb.
- Dané preference musí být dostupné pro všechny méně rozvinuté státy, které mají danou potřebu.⁵⁹

Jinými slovy, WTO dovolilo rozvinutým zemím poskytovat vybrané skupině rozvojových zemí lepší celní zacházení, ale za předpokladu splnění výše uvedených podmínek. EU s rozhodnutím souhlasila, a brzy uvedla, že uvede dané nařízení do souladu s doporučením. Nové nařízení Rady (ES) č. 980/2005 následně zcela nahradilo Nařízení původní. Je zřejmé, že systém celních preferencí dokázal zapojit nejméně rozvinuté země do systému mezinárodního obchodu se zbožím. Otázkou však zůstává, zda je toto zapojení pro ně výhodné, výsledkem je totiž stav, při kterém je jejich ekonomika závislá na vývozu komodit, které mají velmi nízkou přidanou hodnotu. Kromě toho je nepochybné, že v celém světě funguje snaha o to, odstranit co nejvíce překážek pro volný pohyb zboží, proto celní preference poskytované jednotlivým státům či regionům ztrácí svůj význam. Další brzdou využívání celních preferencí je fakt, že evropské státy mají celou řadu požadavků na vedení zemí, kterým poskytují celní preference, jedná se o požadavky vztahující se ke splnění sociálních a politických opatření, což jsou velice často požadavky nesplnitelné, zejména při zohlednění politických poměrů v rozvíjejících se zemích.

---

⁵⁸ Dispute DS246. European Communities — Conditions for the Granting of Tariff Preferences to Developing Countries. *World Trade Organization Dispute settlement* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds246_e.htm>

⁵⁹ BARTELS, Lorand. *The Appellate Body Report in European Communities – Conditions for granting of Tariff Preferences to Developing Countries, WT/DS246/AB/R and its Implications for Conditionality in GSP Programs* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://www.worldtradelaw.net/articles/bartelsgsp.pdf>>

4.1.5 Ochrana bezpečnosti, zdraví, pořádku a veřejné morálky

Případem výjimky vztahující se k pravidlu nejvyšších výhod může být zákaz dovozu lihovin z České republiky, který byl vyhlášen Slovenskem a Polskem v roce 2012. Oficiální text opatření zveřejněného Slovenskými orgány zněl následovně:

*„Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydáva s okamžitou platnosťou od 17. hodiny dnešného dňa, t.j. 18. septembra 2012, dočasný zákaz uvádzat', predávať a používať liehoviny s obsahom etanolu od 20 percent vyrobené na území Českej republiky. Toto opatrenie vzniklo v záujme ochrany zdravia občanov Slovenskej republiky pred následkami metanolovej intoxikácie, ktorá môže mať fatálne následky“.*⁶⁰

Jedná se o klasickou výjimku, která se vztahuje k pravidlům nejvyšších výhod. Byla zavedena po propuknutí tzv. methanolové aféry, při které došlo k řadě případů otravy alkoholem. Toto opatření bylo použito zcela legálně a právě proto nedošlo k žádné stížnosti ze strany českých výrobců. Nutno však dodat, že tento zákaz byl relativně rychle stažen a české výrobce alkoholu téměř neovlivnil.

Dalším příkladem obdobných sankcí jsou sankce, které byly vyhlášeny proti Ruské federaci v souvislosti s občanskou válkou na Ukrajině. Tyto sankce nebyly uplatněny z důvodů ochrany zdraví, nýbrž bezpečnostní situace v Evropě. Oficiálním důvodem pro jejich zavedení bylo připojení Krymské autonomní republiky a města Sevastopolu k Ruské federaci.⁶¹

Jedná se o řadu sankcí, mezi kterými je možné zmínit např. Nařízení Rady EU č. 1351/2014, kde je uvedeno následující:

„Zakazuje se prodávat, dodávat, převádět nebo vyvážet zboží a technologie uvedené v příloze II a) jakékoli fyzické nebo právnické osobě, subjektu nebo orgánu na Krymu nebo v Sevastopolu, nebo b) pro použití na Krymu nebo v Sevastopolu. Zakazuje se: a) přímo či nepřímo jakékoli fyzické nebo právnické osobě, subjektu nebo orgánu na Krymu nebo v Sevastopolu nebo pro použití na Krymu nebo v Sevastopolu poskytovat technickou pomoc nebo zprostředkovatelské služby související se zbožím a technologiemi uvedenými v příloze II nebo související s poskytováním, výrobou, údržbou a používáním takových položek; b) přímo či nepřímo jakékoli fyzické nebo právnické osobě, subjektu nebo orgánu na Krymu nebo v

⁶⁰ Opatrenie dočasného zákazu alkoholu vyrobeného v ČR. Ministerstvo zdravotníctva SR. [online]. [2015-11-04]. Dostupné z: < <http://www.health.gov.sk/Clanok?opatrenie-docasneho-zakazu-alkoholu-vyrobeneho-v-cr> >.

⁶¹ EU sanctions against Russia over Ukraine crisis. Oficiální internetové stránky Evropské unie. [online]. [2015-11-04]. Dostupné z: < http://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/eu_sanctions/index_en.htm >.

*Sevastopolu nebo pro použití na Krymu nebo v Sevastopolu poskytovat financování nebo finanční pomoc související se zbožím a technologiemi uvedenými v příloze II. “.*⁶²

Ruský prezident však na adresu uvalených sankcí prohlásil, že „*nepředstavují nic jiného, než opuštění základních principů WTO. Porušení principu rovného přístupu všech zemí na trhy se zbožím a službami*“.⁶³

Vzhledem k uvedenému lze proto dost dobře očekávat pokračování sporu. Otázkou také zůstává postavení WTO vůči dané situaci, jelikož je zřejmé, že není zcela nestranná.

Závěrem je nutno dodat, že Ruská federace vstoupila do WTO relativně nedávno, přičemž dle četných prohlášení oficiálních ruských zástupců se vstup do této dané organizace moc neosvědčil.

4.1.6 Helms-Burtonův zákon a D'Amato-Kennedyho zákon

Jedná se o zákon, který má svůj původ v americké historii a je spojen se vztahem USA vůči Kubě. Po událostech spojených s převzetím moci Fidele Castrem, uvalily Spojené státy americké na tento ostrovní stát rozsáhlé hospodářské embargo. Na konci 90. Let bylo embargo dokonce zpřísněno vydáním tzv. Cuban Liberty and Democratic Solidarity Act, který byl navržen Jessem Helmsomem a Danem Burtonem. Podle těchto autorů bylo zcela zakázáno obchodovat s Kubou nejen americkým firmám, ale i všem cizím, přičemž za porušení tohoto zákona může být daným firmám vyhlášeno odmítnutí obchodování na území USA. Díky podepsání daného zákona se USA dostaly do sporu s Francií, která před tím podepsala dohodu s Kubou vztahující se k zahraničním investicím. I další evropské státy v tomto sporu Francii podpořily.⁶⁴

Obdobná situace je i u D'Amato-Kennedyho zákona, ten se ale vztahuje k Íránu a Libyi. Zde je zcela zřejmě patrný střet zájmů EU a USA. Spojené státy ovlivňují obě země z mezinárodního terorismu a snaží se na ně působit ekonomickými prostředky, zejména omezování investic. EU se naopak nechce vzdát dosud rozvíjených vztahů a prosazuje spíše konstruktivní dialog s těmito zeměmi a s Íránem dokonce již podepsala dohodu o spolupráci. EU argumentuje tím, že

---

⁶² Nařízení Rady EU č. 1351/2014, ze dne 18. prosince 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 692/2014 o omezujících opatřeních v reakci na protiprávní anexi Krymu a Sevastopolu.

⁶³ Putin kritizuje sankce Západu. Evropa hledá, jak pomoci firmám postiženým ruskou odvetou. Český rozhlas [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomikavevrobe/_zprava/putin-kritizuje-sankce-zapadu-evropa-hleda-jak-pomoci-firmam-postizenym-ruskou-odvetou--1398142>.

⁶⁴ Helms-Burton Act: Resurrecting the Iron Curtain. COHA [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://www.coha.org/helms-burton-act-resurrecting-the-iron-curtain/>>

USA nepoužívají stejné sankce vůči Sýrii, která je podezřelá z terorismu, kde však USA mají velké ekonomické a politické zájmy.⁶⁵

EU se kvůli Helms-Burtonovu zákonu obrátila se stížností na WTO. WTO jí však vyhověla jen částečně, a to tak, že ustanovení daného zákona jsou sice platná, avšak jen na americkém území. Prozatím ale nedošlo ke stížnosti na WTO vztahující se ke druhému zákonu, otázkou však zůstává jeho vymahatelnost.⁶⁶

4.2 Výjimky, které nejsou v souladu s judikaturou WTO

V rámci mezinárodních obchodních vztahů je nutné počítat s tím, že může nastat řada případů, které nejsou v souladu s judikaturou WTO. V dalším textu se bude hovořit o případech, které byly svým rozsahem tak významné, že získaly největší pozornost médií a odborníků na mezinárodní obchodní právo. Jmenovitě se jedná o tyto případy: preference pro import z bývalých evropských kolonií (banánová válka), cla na vývoz ropných výrobků, beef hormones a geneticky modifikované potraviny, kauza Airbus vs. Boeing.

Dále existuje celá řada případů týkajících se USA: způsob výpočtu antidumpingových cel, antidumpingový zákon USA z roku 1916 a Byrdův dodatek zákona. Následují méně významné případy jako ocelová válka, otázky spojené s dovozem vína a lihovin, anebo zdaňováním tvrdého alkoholu.

4.2.1 Stanovení preferencí pro import z bývalých evropských kolonií

První výjimku je možné vidět v oblasti podpory států, které byly kdysi koloniemi evropských mocností, jejichž ekonomika je historicky odkázána na export produkce zemědělského sektoru. Jedná se v podstatě o jedinou komoditu, se kterou mohou bývalé kolonie prorazit na celosvětovém trhu. Právě proto byla patrná snaha evropských zemí podpořit vývoz právě této produkce, čímž byl pochopitelně porušován princip nejvyšších výhod. Tento sektor byl klíčový v období od 70. do 90. let minulého století, ve vztahu ke státům ležícím v Africe, Karibiku a Tichomoří, tedy zemí souhrnně označovaných jako AKT. Preference vůči těmto státům byly stanoveny v dohodách z Lomé (I a IV). Cíle těchto dohod byly následující:

---

⁶⁵ Worldwide Angers Erupts Over D'Amato-Kennedy Act. *WRMEA* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <<http://www.wrmea.org/1996-october/worldwide-angers-erupts-over-d-amato-kennedy-act.html>>

⁶⁶ United States - The Cuban Liberty and Democratic Solidarity Act. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds38_e.htm>

„intenzifikace ekonomického a sociálního rozvoje AKT a vytvoření nového modelu vztahů mezi rozvinutými a rozvojovými zeměmi. Zajistit „rovnost mezi partnery, respektování suverenity států, jejich zájmů a nezávislosti“.⁶⁷

Pro tuto práci je ale podstatná zvláštní část těchto dohod, kde je uvedeno následující:

„jednou z hlavních charakteristik Lomé se staly nreciproční preference pro většinu exportů z AKT do EHS. Zvláštní obchodní protokoly o cukru, hovězím a telecím masu a o banánech byly znakem této a následných lomeckých dohod“.⁶⁸

Jinými slovy, v dohodách z Lomé se mimo jiné určovaly preference ke zboží produkovaným v těchto zemích, což se nelíbilo ostatním členům WTO, které se cítily ohroženě, neboť na daném trhu rovněž podnikaly. Problém s tím měly zejména americké firmy, které produkovaly banány a posléze je exportovaly do unijních zemí. Mezi stěžovatele se v banánové válce zařadily kromě USA také země centrální Ameriky (Ekvádor, Honduras, Kolumbie, Nikaragua a Panama).⁶⁹ Hlavním důvodem stížnosti bylo to, že členskými zeměmi WTO jsou i státy, které jsou na stejné ekonomické úrovni jako země AKT, ale nemají takové preference.

Díky dohodám z Lomé se tímto dostaly do diskriminačního postavení. Následovala stížnost na WTO, která vyhověla americkým firmám a tyto dohody omezila. Členské země EU mohly i nadále udělit výjimky pro země AKT, avšak ne v takovém rozsahu, v jakém byly určeny v dohodách Lomé. Ve sporu bylo žádosti vyhověno jak Panelem, tak i Odvolacím orgánem. EU ale neuplatnilo implementaci rozhodnutí, což vyvolalo ze strany USA uvalení odvetných opatření ve vztahu k některým výrobkům pocházejících z Evropské unie. Zajímavostí je, že organizace trhu s banány byla zcela akceptována dalšími největšími dovozci do EU, jednalo se o společnosti Dole a Del Monte.⁷⁰

Dohody z Lomé byly nahrazeny v roce 2000 dohodou z Cotonu. Tyto však bohužel nepřispěly k demokratizaci režimů v regionu či ke zvýšení životní úrovně bývalých evropských kolonií.

---

⁶⁷ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-804-5. Str. 291.

⁶⁸ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-804-5. Str. 292.

⁶⁹ Přehled obchodních sporů vedených v rámci WTO – DSB od druhé poloviny r. 2009 do první poloviny r. 2011. *eAGRI.cz* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/obchodni-spory/aktivni-obchodni-spory-2.html>>.

⁷⁰ WEISS, F. *Manifestly Illegal Import Restrictions and Non-compliance with WTO Dispute Settlement Rulings: Lessons from the Banana Dispute*. PETERSMANN, Ernst-Ulrich; POLLACK, Mark A. Transatlantic Economic Disputes. The EU, the US, and the WTO. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 0199261733. Str. 107.

V poslední době ale význam zemí AKT ochabl, takže výjimky vztahující se vůči těmto státům již nehrají tak podstatnou roli jako dříve. Hlavní pozornost se nyní přesunula do asijského regionu.

4.2.2 Cla na vývoz ropných výrobků

Další oblastí sporu jsou cla na vývoz ropných výrobků, které uplatňuje Ruská federace vůči evropským firmám. Podle vedení EU se jedná o situaci, která výrazně diskriminuje evropské podniky na úkor čínských. Dle EU jsou v Rusku určena cla podle zemí, a to s cílem zvýhodnit některé z nich. Jmenovitě se jedná o ropu z východní Sibíře, která je dodávána do Asie, zejména pak do Číny. EU se domnívá, že Rusko se tímto snaží podpořit svůj vývoz do Číny, kdy hlavním motivem je snaha omezit výsadní postavení EU jako hlavního odběratele ruských energetických surovin. Rusko se brání tím, že se jedná o ropu rozdílné kvality. EU upozornila, že pokud nedojde k nápravě situace, může následovat stížnost na úrovni WTO. Prozatím však situace zůstává nevyřešena.⁷¹

4.2.3 Beef hormones

Evropský parlament a Rada přijaly Směrnici č. 2003/74/ES ze dne 22. září 2003, kde bylo stanoveno, že:

*„podle čl. 11 odst. 2 směrnice 96/22/ES musejí členské státy zakázat dovážení hospodářských zvířat nebo živočichů vodního hospodářství ze třetích zemí, jimž byly látky, nebo produkty uvedené v čl. 3 písm. a) uvedené směrnice podávány, pokud nebyly tyto produkty podávány v souladu s ustanoveními a požadavky stanovenými v člancích 4, 5 a 7 uvedené směrnice, jakož i masa nebo produktů získaných ze zvířat, jejichž dovážení je zakázáno“.*⁷²

USA a Kanada jsou významnými vývozci hormonálně ošetřeného hovězího masa a uvedené opatření se jim pochopitelně nelíbilo. Samotné jádro sporu spočívalo v zákazu dovozu daného masa z důvodu podezření na rakovinotvorné účinky. Panel a následně i Odvolávací orgán uznaly, že legislativa ES, která zakazuje import hormonálně změněného hovězího masa, je zcela v rozporu s Dohodou o aplikaci sanitárních a fytosanitárních opatření. Následovalo

---

⁷¹ EU se nelíbí ruská cla na vývoz ropy, hrozí stížností u WTO. *Investičníweb.cz* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z:

<<http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2014/11/18/eu-se-nelibi-ruska-cla-na-vyvoz-ropy-hrozi-stiznostmi-u-wto/>>

⁷² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/74/ES ze dne 22. září 2003, kterou se mění směrnice Rady 96/22/ES o zákazu používání některých látek s hormonálním nebo tyreostatickým účinkem a beta-sympatomimetik v chovech zvířat.

zvýšení sazeb na dovoz luxusních výrobků ze zemí ES. USA a Kanada zavedly opatření, která výrazně poškodila obchod s luxusním zbožím, jež bylo velmi dlouhou dobu doménou evropských firem. Spor byl vyřešen vzájemným urovnáním v březnu 2011.⁷³

4.2.4 Biotech – geneticky modifikované potraviny

Evropská unie zaujala jednoznačně negativní postoj vůči geneticky modifikovaným organismům a přijala celou řadu směrnic upravujících schvalovací postupy týkající se těchto potravin. Tento krok se nelíbil Spojeným státům americkým, Argentině a Kanadě. Žalobci uváděli, že ES tímto krokem porušilo čl. III odst. 4. GATT 1994. Kromě toho, podle této skupiny států, nebyl krok ES podmíněn vhodně provedeným vědeckým důkazem. Jejich argumentace spočívala mimo jiné v tom, že negativní dopad těchto potravin na lidské zdraví se nikdy neprokázal.⁷⁴

Daný spor má širší přesah a kromě právníkové oblasti zahrnuje rovněž etickou a náboženskou, kdy v mnoha zemích ES má náboženství velmi silnou pozici. Závěr WTO však byl ten, že se o porušení judikatury WTO skutečně jedná.

4.2.5 Airbus vs. Boeing

V tomto případě se ukázalo, že ekonomické problémy jednoho podniku mohou přerůst ve spor na úrovni WTO. Jednalo se o spor, který trval několik let mezi největšími výrobci letadel evropského Airbusu a amerického Boeingu. Obě dvě společnosti jsou klíčové pro průmysl států. Kromě toho se jedná o podniky strategického postavení, neboť jsou významnými dodavateli ozbrojených složek. Právě to bylo důvodem masivní podpory ze strany vlád. Rozdíl mezi oběma společnostmi je ten, že Airbus je společný projekt několika evropských zemí, zatímco Boeing je společností ryze americkou. Ke konci 80. let byly tyto dvě společnosti velmi výraznými konkurenty. Problém vznikl kvůli podpoře společnosti Airbus ze strany ES, Francie, Německa, Španělska a Velké Británie. V tom shledalo USA porušení práva na výzkumnou infrastrukturu a financování výzkumu.⁷⁵

---

⁷³ European Communities - Measures Concerning Meat and Meat Products (Hormones). *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds26_e.htm>

⁷⁴ European Communities – Measures Affecting the Approval and Marketing of Biotech Products. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds291_e.htm>

⁷⁵ European Communities - Measures Affecting Trade in Large Civil Aircraft. *WTO* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds316_e.htm>.

Konkrétně porušení článku XVI: 1 GATT 1994. Hlavním problémem bylo nikoliv samotné porušení článku (obě dvě společnosti pochopitelně věděly, že druhá strana je podporována státem) ale situace na trhu, Boeingu se totiž v té době potýkal s citelným úbytkem tržeb. V prvním kole jednání „*Panel WTO došel k závěru, že evropské vlády prostřednictvím bezrizikových úvěrů, nečestným způsobem pomáhaly Airbusu porazit jeho americkou konkurenci. Airbus v rozporu s pravidly dostával také dotace na vývoj a podporu infrastruktury. Evropské vlády by tak na pokyn WTO měly odstranit zakázané exportní subvence*“.⁷⁶

EU na to zareagovala podáním shodné stížnosti, tentokrát s upozorněním na porušení článku III:4 GATT 1994. Podstata stížnosti byla stejná, tedy podpora místního výrobce formou poskytnutí dotací anebo daňové úlevy. WTO vyhovělo i této žalobě.

Na příkladu obou firem je tak jasně patrné porušení pravidla národního zacházení, vzhledem k tomu, že obě společnosti byly tímto sporem poškozeny, nelze určit jasného vítěze sporu.

4.2.6 Způsob výpočtu antidumpingových cel

Dalším příkladem je způsob výpočtu antidumpingových cel, tzv. metoda „zeroing“.⁷⁷ Tato metoda sice není výslovně uvedena v americké legislativě, avšak jedná se o způsob, který je velmi často uplatňován v americké zahraniční politice.

---

⁷⁶ Šest let trvající spor Boeing vs. Airbus o dotace pokračuje, EU se odvolala. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://byznys.ihned.cz/c1-45087460-sest-let-trvajici-spor-boeing-vs-airbus-o-dotace-pokracuje-eu-se-odvolala>>.

⁷⁷ United States - Laws, Regulations and Methodology for Calculating Dumping Margins (Zeroing). *WTO* [online] [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds294_e.htm>.

Příklad výpočtu je uveden v tabulce níže:

Tabulka 1. Příklad zeroingu

	Cena v EU	Cena v USA	Rozdíl
Výrobek A	10	12	+2
Výrobek B	10	8	-2
Součet 1	20	20	0
Součet 2	20	18	-2

Zdroj: Dispute DS294. United States – Laws, Regulations and Methodology for Calculating Dumping Margins (Zeroing). *WTO Dispute Settlement* [online] [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds294_e.htm>.

Dejme tomu, že vybraný evropský podnik prodává dva výrobky, a to jak v EU, tak i v USA. Zboží A je v USA prodáváno za cenu, která je vyšší, nežli v EU, ale výrobek B jak je vidět v tabulce je prodáván za cenu nižší. Součet 1 je tzv. dumpingové rozpětí vypočítané podle pravidel WTO, jedná se o vážený průměr cen z obou výrobků. Na druhou stranu americký způsob výpočtu (součet 2) jednoznačně poukazuje na to, že se o dumping jedná, což USA poskytuje možnost zavést antidumpingové clo ve výši 10%. Způsob výpočtu uplatňovaný v USA tedy počítá s každým výrobkem zvlášť. WTO potvrdilo žádost EU a uvedlo, že daná metodika je v rozporu s články Dohody o antidumpingu. USA se proti tomu odvolaly, avšak neúspěšně. Rozhodnutí posléze nabylo právní moci.

4.2.7 Antidumpingový zákon USA z roku 1916

Daná právní norma zakazuje zahraničním importérům dovážet nebo prodávat zboží ze zahraničí za cenu, která je nižší, nežli tržní cena v zemi vývozu. Tato právní norma existuje relativně dlouho, avšak až se vznikem WTO vznikla reálná možnost jejího odstranění.

EU na danou normu podávala stížnost. V žalobě uváděla, že se jedná o porušení článku VI dohody GATT 1994. Panel dospěl k závěru, že se skutečně jedná o zákon, který je rozporuplný se závazky severoamerického státu vůči WTO. USA se proti tomu odvolaly, avšak Odvolací orgán potvrdil všechna zjištění a závěry Panelu. Později byl tento zákon zrušen.⁷⁸

---

⁷⁸ United States – Anti-Dumping Act of 1916. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds136_e.htm>

4.2.8 Byrdův dodatek zákona

Klasickou výjimkou z pravidel národního zacházení je Zákon o zemědělských dotacích v USA. Dle daného zákona mohly USA přerozdělit výnosy z antidumpingového cla mezi firmy, které vyhrály se stížností na dumpingové ceny.

EU podala stížnost s tím, že takto dochází k dvojí podpoře místních producentů, tj. výrobky amerických firem jsou chráněny antidumpingovými cly, a zároveň firmy mají možnost dostat podporu díky výhře ve sporu. V roce 2003 bylo přijato rozhodnutí, že tomu tak skutečně je.⁷⁹

USA se proti tomuto rozhodnutí odvolaly. Konečný verdikt WTO byl ale následovný: „*Nejvyšší rozhodčí orgán Světové obchodní organizace (WTO) definitivně zamítl odvolání Spojených států proti verdiktu, podle něhož Washington poskytuje domácím vývozcům daňové úlevy v rozporu s obchodními pravidly. Evropská unie tak může proti USA obnovit dovozní sankce v hodnotě až čtyř miliard dolarů ročně, potvrdila včera WTO*“.⁸⁰

USA posléze tento dodatek zrušily.⁸¹ EU, ačkoliv měla dle rozhodnutí WTO plné právo uvalit sankce na americké zboží, k tomuto kroku nepřistoupila. Upozornila však, že toto právo může kdykoliv uplatnit.

4.2.9 Ocelová válka

Další výjimka, která ovšem nebyla udělena právem se týkala dovozu oceli. EU se obrátila na WTO se žádostí o vyřešení situace týkající se dovozu ocelových trubek z EU do Číny. Podle žádosti EU Čína zavedla zvýšení cel, a to kvůli dumpingu, přičemž bylo argumentováno, že se jedná o pomstu Číny za předchozí soudní spor. EU byla v této záležitosti podpořena Japonskem.⁸²

Dále se uvádělo, že nově zaváděná cla brání vstupu evropských firem na čínský trh. Čína se proti tomu bránila tvrzením, že cla mají chránit čínské firmy. Spor doposud nebyl vyřešen. Mimochodem, jedná se o proces trvající několik let, EU opakovaně podává žalobu k WTO s tím, že Čína podporuje svoje vývozce, čímž porušuje pravidla fungování dané organizace.

---

⁷⁹ ILGEN, Thomas. *Hard power, Soft power and the Future of Transatlantic Relations*. Abingdon: Ashgate Publishing Group, 2006. ISBN 9780754680956.

⁸⁰ Evropská unie hrozí USA "exportními" sankcemi. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://ihned.cz/c3-22862475-000000_d>.

⁸¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5.

⁸² China - Measures Imposing Anti-Dumping Duties on High-Performance Stainless Steel Seamless Tubes ("HP-SSST") from the European Union. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds460_e.htm>

Aktuální situace je navíc stále více dramatická, neboť Čína usiluje o přidělení statusu tržní ekonomiky v rámci WTO. Vzhledem k výrobním nákladům oceli v Číně a v evropských zemích by však takový vývoj znamenal zaplavení evropského trhu levnou čínskou ocelí a nevyhnutelnou likvidaci evropského ocelářství.⁸³

4.2.10 Dovoz vína a lihovin

Případ se týkal skutečnosti, že indické státy Maharashtra, Goa a Tamil Nadu ve své obchodní politice diskriminují vína a lihoviny, čímž porušují článek III:2 GATT 1994. Kromě toho, že stát Tamil Nadu porušuje i článek III:4 GATT 1994 a článek XI GATT 1994.

Po projednání bylo rozhodnuto ve prospěch EU a výsledkem bylo mimo jiné to, že: „*stát Andhra Pradesh na konci ledna 2010 ustanovil a) nové nižší sazby cel na dovážená vína a lihoviny, b) vydávání pobídek na dovoz vína a lihovin do Indie. Stát Tamil Nadu eliminoval uvedené diskriminace a Dili oznámilo reformu celního systému alkoholických nápojů*“.⁸⁴

4.2.11 Zdaňování tvrdého alkoholu

Výjimky z principu národního zacházení si všimly evropské firmy podnikající na Filipínách. Tento stát již delší dobu aplikuje vyšší sazby na tvrdý alkohol pro zahraniční firmy, čímž dochází k porušení článku III:2 GATT 1994. Rozhodnutí bylo následovné: „*s ohledem na to, že dovážený tvrdý alkohol je zdaňován více než domácí, je opatření Filipín diskriminační, a tím porušuje závazky první a druhé věty článku III:2 GATT 1994 pojednávajícího o národním režimu daňového zvýhodnění domácího tvrdého alkoholu na úkor dováženého*“.⁸⁵

---

⁸³ Hutníci z Ostravska míří na masivní demonstraci v Bruselu. Nepřítelem je levná čínská ocel. *Česká Televize* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1692649-hutnici-z-ostravska-miri-na-masivni-demonstraci-v-bruselu-nepritelem-je-levna-cinska>>

⁸⁴ Přehled obchodních sporů vedených v rámci WTO – DSB od druhé poloviny r. 2009 do první poloviny r. 2011. *eAGRI.cz* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/obchodni-spory/aktivni-obchodni-spory-2.html>>.

⁸⁵ Aktivní obchodní spory. *eAGRI.cz* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/obchodni-spory/vyvoj-sporu-ve-wto.html>>.

4.3 *Shrnutí*

Je nutné upozornit na to, že GATT a posléze i WTO výrazně přispěly ke snížení napětí mezi jednotlivými státy. Ty konečně pochopily, že je daleko důležitější a efektivnější řešit spory soudní cestou, popřípadě zřizovat společné organizace zabývající se mezinárodním obchodem, nežli různými způsoby omezovat mezinárodní pohyb zboží (např. uvalením sankcí, ochrannářských opatření apod.), či v krajním případě vstupovat do ozbrojeného konfliktu.

Kromě toho se mechanismus řešení sporů na úrovni WTO týkající se principu národního zacházení, či principu nejvyšších výhod, těší velmi velké popularitě, a to jak u rozvinutých, tak i u rozvíjejících se zemí. Je nutno poznamenat, že nejčastěji se na straně odpůrce a navrhovatele nachází Spojené státy a evropské země, resp. EU. V poslední době ale vzrostl počet sporů navrhovaných Indií, Čínou a Brazílií.

Důvodů je několik. Prvním z nich je bezesporu všeobecné vnímání a image samotné organizace WTO, která si vydobyla pověst velice etablovaného subjektu v mezinárodním právu, jejíž rozhodnutí jsou respektována po celém světě.

Dalším důvodem je to, že soudní spory na úrovni WTO nejsou vyžadovány vyčerpáním prostředků vnitrostátní právní ochrany. Kromě toho, řešení sporů probíhá především na diplomatické úrovni, a až následně je probíráno judiciálním způsobem.⁸⁶

Výhodou je i skutečnost, že celý proces řešení sporů je relativně krátký a nepřesahuje 19 měsíců, což v mezinárodním právu nemá obdoby, zejména když vezmeme v potaz složitost projednávaných oblastí.⁸⁷

Globalizace a rostoucí počet mezinárodních vazeb nemohly nést k tomu, že vzrostl i počet obchodních sporů. Pro jedince neznalé problematiky může být překvapením, že většina obchodních sporů proti Evropské unii, se vede ze strany USA, které jsou jejím největším obchodním partnerem. Při bližším pohledu na oba celky je však zřejmé, že právě ony jsou největšími konkurenty v nejprestižnějších oblastech hospodářství, jako např. technologické obory s vysokou přidanou hodnotou, zbrojní průmysl, doprava a letectví apod.

Je však nutno uvést, že Evropská unie, ačkoliv je proti ní vedeno velmi mnoho sporů, stále hájí veškeré principy fungování Světové obchodní organizace a naopak obhájuje platné výjimky z těchto principů a pravidel národního zacházení, či nejvyšších výhod, což je v dynamicky se měnícím světovým uspořádáním úctyhodné a bezesporu pozitivní.

---

⁸⁶ ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013.

⁸⁷ Tamtéž

Samotné řešení obchodních sporů vzniklo v tzv. Uruguayském kole, jedná se o čtvrtý pilíř WTO.⁸⁸ Od té doby se stalo jednou z nejvíce poptávaných služeb WTO.

Je také třeba poznamenat, že řešení výše uvedených obchodních sporů na úrovni WTO je velmi efektivní. Hlavní důvod lze shrnout jako skutečnost, že ve většině případů převládal pragmatický zájem na pokračování či obnovení mezinárodních obchodních vztahů. Ve většině případů šlo o zájem společný.⁸⁹

---

⁸⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5.

⁸⁹ ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013.

5 Závěr

Daná diplomová práce byla věnována tématu, které je v dnešní době klíčové, tedy mezinárodnímu obchodu. Vzhledem k rozsáhlosti dané problematiky bylo rozhodnuto zaměřit se jen na vybranou oblast, a to oblast působení principu nejvyšších výhod a principu národního zacházení.

V práci byla podrobně prozkoumána jak oblast působení těchto principů, tak i oblast výjimek z daných pravidel. Bylo dosaženo jednoznačného závěru, že WTO je jedním z nejdůležitějších orgánů řešících spory na mezinárodní úrovni s vlivem, který dalece přesahuje oblast pouhého mezinárodního obchodu.

Kromě toho nelze nevyzdvihnout vliv dané organizace na omezení překážek pro pohyb zboží. Díky tomu dochází k výraznému snižování nákladů podniků, což zpětně tlačí na růst kvalifikovanosti obyvatel a s ní související životní úrovně. Kořeny WTO sahají až k 50. letům minulého století. V počátcích nebylo možné o WTO hovořit jako o plnohodnotné organizaci, po svém vzniku připomínala spíše mezinárodní diskusní fórum pro otázky mezinárodního obchodu. V současné době se však jedná o klíčovou organizaci, bez které si již efektivní fungování mezinárodní obchodní výměny již nelze dost dobře představit.

Pro tuto práci je však stěžejní funkce WTO v oblasti řešení konfliktů mezi znesvářenými obchodními partnery. Tato funkce se nejčastěji projevuje vyhlášením určitých sankcí proti státu, který omezuje mezinárodní obchod.

Na druhou stranu je nutné upozornit na určitá úskalí reálné aplikace norem WTO, jako je např. rozdíl mezi přiznáním sankce a jejím uplatněním. Klasickým příkladem může být výhra sporu menší zemí se slabou ekonomikou, která sice sankce v souladu s mezinárodním právem, avšak jejich dopad vůči, zpravidla mnohem větší a silnější sankcionované zemi vyhlásí sankce, je poté zcela minimální. V takovém případě může paradoxně dojít k situaci, kdy sankce mnohem výrazněji poškodí zemi, která je vyhlásí, než zemi vůči které jsou vyhlášeny. Tato záležitost je nyní poměrně vášnivě diskutována ve vztahu k sankcím Evropské Unie vůči Ruské federaci, kdy se začínají objevovat jisté pochybnosti o jejich smysluplnosti a efektivitě.

Mocenská rovnováha v rámci WTO je relativně rovnoměrně rozdělena mezi USA a EU, které vedou nejvíce sporů. Hlavní předmětem je aplikace principu národního zacházení.

Z hlediska splnění cíle je nutné upozornit na skutečnost, že existují rozpory mezi praxí jednotlivých států a judikaturou WTO. Důvodem vzniku těchto rozporů jsou mimo jiné odlišné kulturní a obchodní zvyklosti, neboť i v dnešní globalizované době se některým státům stále

daří zachovat si svou kulturní a etickou svébytnost. Klasickým příkladem mohou být rozdílné přístupy vůči geneticky modifikovaným potravinám mezi zeměmi na východním a západním břehu atlantiku.

Jako další závěr lze uvést to, že ačkoliv Evropa resp. Evropská Unie, která reprezentuje jednotlivé evropské státy na mezinárodní scéně, příliš nehájí své zájmy týkající se např. zahraniční bezpečnostní politiky, v oblasti hospodářství se jedná o organizaci, která naopak dokáže své pozice velice tvrdě uhájít, což je zjištění bezesporu pozitivní.

Tato skutečnost byla demonstrována na celé řadě příkladů, kdy EU upozorňuje na porušení smluvených pravidel, a to ze strany USA či jejich zákonů, které sice mohou být v souladu s americkou zahraniční politikou, avšak jsou v rozporu se zájmy EU, nebo jednotlivých evropských států (viz spory ohledně Kuby, Helms-Burtonův zákon a D'Amatův zákon). Pozadu Evropa nezůstává ani v případě prosazování svých etických principů (např. spor ohledně výrobků z tuleňů).

Jedním z důvodů vzniku nejasností je existence zcela odlišných přístupů mezi USA a EU k historickým souvislostem. Evropské státy mají velmi blízký vztah ke svým bývalým koloniím, kterým se chtějí „odvděčit“ za koloniální minulost, a přinést určitou kompenzaci za období jednostranného využívání jejich zdrojového a lidského kapitálu. Spojené státy americké však s tímto postupem mají velké problémy a nechťejí se s postojem EU ztotožnit.

Poměrně výrazným nedostatkem je existence možnosti výskytu černého pasažéra, tedy situace, kdy členské země WTO nebudou uzavírat bilaterální dohody, ale budou pouze těžit z dohod uzavřených jinými státy.

Výrazným problémem aplikace principů nejvyšších výhod a národního zacházení je i skutečně velký počet regionálních seskupení, které se pravidly WTO v podstatě nemusí řídit. Existují náznaky, zejména v souvislosti s aktuálními geopolitickými turbulencemi a přeformátováním světového mocenského uspořádání, že systém liberalizace obchodu napříč světem bude vystřídán principem regionalismu, neboli liberalizace obchodů, jen v určitých regionech. Důvodem je skutečnost, že vznikající regionální mocenská centra budou chtít samy nastavovat základní parametry obchodních vztahů ve svých sférách vlivu.

Nedostatkem aplikace pravidel WTO stále zůstává oblast podpory velkých národních firem, na kterých jsou závislá celá odvětví v jednotlivých zemích, v práci bylo poukázáno na jeden z takových příkladů: kauza Boeing vs. Airbus. Jednalo se o společnosti, které byly v podstatě oligopoly na světovém trhu, a jejichž postavení se výrazně zhoršilo. V současné době je zřejmé,

že hospodářská krize stále trvá, proto lze očekávat, že podniky budou za každou cenu využívat všechny možné nástroje k získání výhody na úkor svého konkurenta, což byla přesně ta situace, která ve zmiňovaném případě nastala.

Všechny členské země si uvědomují význam rozhodnutí ohledně případných sporů na půdě WTO a respektují její pravidla. Je potěšující, že půda WTO začíná být stále častěji oblastí pro řešení sporů v málo rozvinutých zemích, což svědčí to o růstu kredibility této organizace a pronikání systému mezinárodního práva i do zaostalejších regionů světa.

Na druhou stranu je nutné si uvědomit, že dané státy začínají být v ekonomické oblasti výrazně ambicióznější a hrát daleko důležitější roli na mezinárodní scéně, nežli tomu bylo před tím, ačkoliv se formálně jedná o nerozvinuté státy, které mohou vytěžit takové postavení využít a získat tak celou řadu konkurenčních výhod.

Výzkum byl založen na studiu judikatury WTO upravující danou problematiku, stejně jako na základě jednotlivých právních norem EU a jiných zainteresovaných zemí. Kromě toho byla využita i literatura vztahující se k dané problematice.

Na základě výše uvedených argumentů, ke kterým se dospělo v rámci zpracování diplomové práce, je možné tvrdit, že hlavní cíl práce, tj. konfrontovat teoretický rámec obou principů s reálnou praxí, a za pomoci příslušné judikatury nastínit případné nejasnosti či nedostatky, je možné považovat za splněný.

Seznam použité literatury

1. ALEMANNO, A. *Judicial Enforcement Of The WTO Hormones Ruling Within The European Community: Toward EC Liability For The Non-Implementation Of WTO Dispute Settlement Decisions?* Harvard International Law Journal. 2004, roč. 45, č. 2, 547-561. ISSN: 00178063.
2. BOOYSEN, Hercules. *Principles of International Trade Law as a Monistic System*. Interlegal cc, 2003. ISBN 9780958418157.
3. CIHELKOVÁ, Eva. *Nový regionalismus. Teorie a případová studie (Evropská unie)*. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-808-8.
4. CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské Unie*. Praha: C. H. BECK, 2003, ISBN 80-7179-804-5.
5. DAVEY, W.J. *Non-discrimination in the World Trade Organization: The Rules and Exceptions*. Martinus Nijhoff Publishers, 2012, ISBN 9789004233157.
6. DVOŘÁK, P. *Základy mezinárodní obchodní politiky*. Praha: VŠE, 1999. ISBN 80-7079-658-80.
7. FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-128-4.
8. HOWSE, R. HORN, H. *European Communities – Measures Affecting the Approval and Marketing of Biotech Products*. World Trade Review. 2009, roč. 8, č. 1. 49–83 s. ISSN 147474560800414X.
9. ILGEN, Thomas. *Hard power, Soft power and the Future of Transatlantic Relations*. Abingdon: Ashgate Publishing Group, 2006. ISBN 9780754680956.
10. JACKSON, John. *The Jurisprudence of GATT and the WTO: Insights on Treaty Law and Economic Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-0521-035-644.
11. KUBIŠTA, Václav. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Vyd. 1. Praha: HZ, 1999. ISBN 80-86009-29-7.
12. KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7., opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009. ISBN 978-80-7239-231-5.
13. KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-455-4.
14. MITCHELL, Andrew D. *Legal principles in WTO disputes*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. Cambridge studies in international and comparative law. ISBN 978-0-521-87326-0.
15. MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4780-4.
16. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5.
17. SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE. Právní rámec obchodování členských států Evropské unie s třetími (nečlenskými) zeměmi. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2005.
18. ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4694-4.
19. ŠTURMA, Pavel a Vladimír BALÁŠ. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právo. ISBN 978-80-7179-069-3.
20. WEISS, F. *Manifestly Illegal Import Restrictions and Non-compliance with WTO Dispute Settlement Rulings: Lessons from the Banana Dispute*. PETERSMANN, Ernst-Ulrich; POLLACK, Mark A. Transatlantic Economic Disputes. The EU, the US, and the WTO. Oxford: Oxford University Press, 2003. ISBN 0199261733.

1. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).
2. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 ze dne 16. září 2009 o obchodování s produkty z tuleňů.
3. Nařízení Rady (ES) 2501/2001 ze dne 10. prosince 2001 o uplatňování systému všeobecných celních preferencí v období od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2004
4. Nařízení Rady EU č. 1351/2014. ze dne 18. prosince 2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 692/2014 o omezujících opatřeních v reakci na protiprávní anexi Krymu a Sevastopolu.
5. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/74/ES ze dne 22. září 2003, kterou se mění směrnice Rady 96/22/ES o zákazu používání některých látek s hormonálním nebo tyreostatickým účinkem a beta-sympatomimetik v chovech zvířat.
6. Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT).
7. Všeobecná dohoda o obchodu se službami (GATS).
8. Smlouva o založení Evropského společenství.

1. Aktivní obchodní spory. *eAGRI.cz* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/obchodni-spory/vyvoj-sporu-ve-wto.html>>.
2. Basic principles of WTO. *Trade in services* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <<http://tradeinservices.mofcom.gov.cn/en/h/2007-10-24/7836.shtml>>.
3. Bartels, Lorand. The Appellate Body Report in European Communities – Conditions for granting of Tariff Preferences to Developing Countries, WT/DS246/AB/R and its Implications for Conditionality in GSP Programs [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://www.worldtradelaw.net/articles/bartelsdsp.pdf>>
4. Benefits of trade liberalisation. *OECD* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/trade/benefitlib/>>.
5. Contribute to peace and stability. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/10thi_e/10thi09_e.htm>.
6. Dispute DS246. European Communities — Conditions for the Granting of Tariff Preferences to Developing Countries. *World Trade Organization Dispute settlement* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds246_e.htm>
7. Dispute DS400. European Communities — Measures Prohibiting the Importation and Marketing of Seal Products. *World Trade Organization Dispute settlement* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds400_e.htm>.
8. Dispute DS316 European Communities — Measures Affecting Trade in Large Civil Aircraft. *World Trade Organization Dispute settlement* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds316_e.htm>.
9. European Communities – Measures Affecting the Approval and Marketing of Biotech Products. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds291_e.htm>.
10. European Communities - Measures Concerning Meat and Meat Products (Hormones). *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds26_e.htm>.
11. EU sanctions against Russia over Ukraine crisis. *europa.eu* [online]. [2015-11-04]. Dostupné z: <http://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/eu_sanctions/index_en.htm>.
12. EU se nelíbí ruská cla na vývoz ropy, hrozí stížností u WTO. *Investičníweb.cz* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z:

- <<http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2014/11/18/eu-se-nelibi-ruska-cla-na-vyvoz-ropy-hrozi-stiznosti-u-wto/>>.
13. Evropská unie. Konsolidované znění smluv. Listina základních práv. *europa.eu* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/pdf/consolidated_versions_of_the_treaty_on_european_union_2012/consolidated_versions_of_the_treaty_on_european_union_2012_cs.pdf>.
  14. Evropská unie hrozí USA "exportními" sankcemi. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://ihned.cz/c3-22862475-000000_d>.
  15. Helms-Burton Act: Resurrecting the Iron Curtain. *COHA* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://www.coha.org/helms-burton-act-resurrecting-the-iron-curtain/>>
  16. Hutníci z Ostravska míří na masivní demonstraci v Bruselu. Nepřítelem je levná čínská ocel. *Česká Televize* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1692649-hutnici-z-ostravska-miri-na-masivni-demonstraci-v-bruselu-nepritelem-je-levna-cinska>>
  17. China - Measures Imposing Anti-Dumping Duties on High-Performance Stainless Steel Seamless Tubes ("HP-SSST") from the European Union. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds460_e.htm>.
  18. Intellectual property: protection and enforcement. *WTO* [online] [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm>.
  19. International trade (MFN). *Britannica.com* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <<http://www.britannica.com/topic/most-favored-nation-treatment>>
  20. Methodology for Calculating Dumping Margins (Zeroing) [online] [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds294_e.htm>.
  21. Opatrenie dočasného zákazu alkoholu vyrobeného v ČR. *Ministerstvo zdravotníctva SR* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://www.health.gov.sk/Clanok?opatrenie-docasneho-zakazu-alkoholu-vyrobeneho-v-cr>>.
  22. Produkty z tuleňů nesmí do EU, Kanada podá námitku u WTO. *iDNES.cz* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/produkty-z-tulenu-nesmi-do-eu-kanada-poda-namitku-u-wto-pg1-/zahranicni.aspx?c=A090727_202636_zahranicni_ip1>.
  23. Prověrky obchodních politik ve WTO. *MPO* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument7880.html>>.
  24. Přehled obchodních sporů vedených v rámci WTO – DSB od druhé poloviny r. 2009 do první poloviny r. 2011. *eAGRI.cz* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/obchodni-spory/aktivni-obchodni-spory-2.html>>.
  25. Putin kritizuje sankce Západu. Evropa hledá, jak pomoci firmám postiženým ruskou odvetou. *Český rozhlas* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomikavevrobe/_zprava/putin-kritizuje-sankce-zapadu-evropa-hleda-jak-pomoci-firmam-postizenym-ruskou-odvetou--1398142>.
  26. Regional trade agreements. *WTO* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://rtais.wto.org/UI/PublicAllRTAList.aspx>>.
  27. Šest let trvající spor Boeing vs. Airbus o dotace pokračuje, EU se odvolala. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z: <<http://byznys.ihned.cz/c1-45087460-sest-let-trvajici-spor-boeing-vs-airbus-o-dotace-pokracuje-eu-se-odvolala>>.
  28. United States – Anti-Dumping Act of 1916. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds136_e.htm>.

29. United States - The Cuban Liberty and Democratic Solidarity Act. *WTO* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z:
<https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds38_e.htm>.
30. Vnější obchodní vztahy. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z:
<<https://www.euroskop.cz/8894/sekce/vnejsi-obchodni-vztahy/>>.
31. WatchList - závěry USTR pro rok 2005. *MPO* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z:
<<http://www.mpo.cz/dokument7917.html>>.
32. What is WTO? – What we do. *WTO* [online]. [cit. 2016-11-03]. Dostupné z:
<https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/what_we_do_e.htm>.
33. Work on special and differential provisions. *WTO* [online]. [cit. 2015-11-04]. Dostupné z:
<http://www.wto.org/English/tratop_e/devel_e/dev_special_differential_provisions_e.htm>.
34. Worldwide Angers Erupts Over D’Amato-Kennedy Act. *WRMEA* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <<http://www.wrmea.org/1996-october/worldwide-angers-erupts-over-d-amato-kennedy-act.html>>
35. WTO. *Euroskop.cz* – *WTO* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z:
<<https://www.euroskop.cz/9147/sekce/wto/>>.
36. Základní informace k WTO a DDA. *MPO* [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z:
<<http://www.mpo.cz/dokument7894.html>>.

Seznam zkratek

ACP - African, Caribbean and Pacific states

AEC - African Economic Community

AKT - Africké, karibské a tichomořské státy

ASEAN - Association of South-East Asian Nations

EEU – Eurasian Economic Union

EAC - Arab Maghreb Union, East African Community

EFTA - European Free Trade Association

EHS - Evropské hospodářské společenství

ES - Evropské společenství

EU - Evropská unie

FTAA - Andean Community Association of Caribbean States, Caribbean Common Market Free Trade Area of the Americas

GATS - General Agreement on Trade in Services

GATT - General Agreement on Tariffs and Trade

GSP - Generalised scheme of preferences

Mercosur - Southern Cone Common Market

NAFTA - North American Free Trade Agreement

SAARC - South Asian Association for Regional Cooperation

TRIPS - Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights

UEMOA - Union Economique et Monétaire Ouest Africaine

USA - United States of America

USD - americký dolar

WTO - World Trade Organization

Prohlašuji, že:

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 20.4.2016

Jan Baranek